

คู่มือโครงการส่งเสริมการเกษตร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

โครงการพัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น
ด้านการเกษตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นที่

กรมส่งเสริมการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ตุลาคม 2563

คำนำ

ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีส่วนสำคัญในวิถีชีวิตของเกษตรกรและการประกอบอาชีพการเกษตรมาตั้งแต่อดีต และยังคงมีการใช้ประโยชน์จนถึงปัจจุบัน เป็นองค์ความรู้ที่เกิดจากการสั่งสมประสบการณ์และการเรียนรู้ เพื่อปรับใช้ให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมในแต่ละยุคสมัย ปัจจุบันองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นเริ่มมีการสูญหายตามกาลเวลา เนื่องจากขาดผู้สืบทอด ไม่มีผู้นำกลับมาใช้ประโยชน์ และมีเทคโนโลยีใหม่เข้ามาทดแทน เพื่อให้องค์ความรู้จากภูมิปัญญาในการประกอบอาชีพด้านการเกษตรคงอยู่ และมีการนำประยุกต์และผสมผสานพัฒนาให้เกิดนวัตกรรมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตรได้เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร จึงกำหนดให้มีการศึกษา รวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตร เพื่อนำมาอนุรักษ์ รื้อฟื้น ประยุกต์ และพัฒนาต่อยอดสร้างนวัตกรรมที่เหมาะสมกับอัตลักษณ์ของพื้นที่ นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุน เพื่อสร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งการบริหารจัดการทรัพยากร การเกษตรอย่างยั่งยืน

คู่มือโครงการฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ฉบับนี้ได้จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรสามารถใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานตามโครงการฯ สำหรับค้นหาองค์ความรู้ที่มีอยู่ในแต่ละพื้นที่ นำมาเก็บรวบรวมเป็นฐานข้อมูล เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่องานส่งเสริมการเกษตร ตลอดจนเกิดการเชื่อมโยงภาคีเครือข่าย ในการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรสู่การเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นที่กับหน่วยงานระดับต่าง ๆ ต่อไป

กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร
กรมส่งเสริมการเกษตร

สารบัญ

หน้า

ส่วนที่ 1	โครงการพัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นถิ่น.....	5
1.	หลักการและเหตุผล.....	5
2.	วัตถุประสงค์.....	5
3.	เป้าหมาย/สถานที่ดำเนินการ.....	5
4.	กิจกรรม และวิธีการดำเนินงาน.....	5
5.	ระยะเวลา.....	6
6.	ผลผลิต ผลลัพธ์ ตัวชี้วัด.....	6
7.	ผลที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
8.	หน่วยงาน/ผู้รับผิดชอบ.....	6
ส่วนที่ 2	กิจกรรม และวิธีการดำเนินงาน.....	8
1.	พัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร.....	8
3.	แผนภาพที่กระบวนการพัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร.....	14
4.	การพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นถิ่น.....	15
5.	การจัดทำฐานข้อมูลสนำร่องมรดกด้านการเกษตรและภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องทางการเกษตร.....	16
6.	การติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานและรายงานผล.....	16
ส่วนที่ 3	แผนปฏิบัติงาน.....	17
	แผนปฏิบัติงาน (ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2563 – 30 กันยายน 2564).....	17
ส่วนที่ 4	ภาคผนวก.....	19
ก.	ความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นกับงานส่งเสริมการเกษตร.....	20
ข.	คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร ในงานส่งเสริมการเกษตร.....	24
ค.	แบบสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร ปี 2564.....	27
ง.	ตัวอย่างแบบสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร ปี 2564.....	35
จ.	ขั้นตอนการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม 6 จุด.....	47
ฉ.	แบบรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการพัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร เพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นถิ่น.....	48
ช.	แบบสรุปแนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์พื้นถิ่นจากภูมิปัญญาของชุมชน.....	50
ซ.	เกณฑ์มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ และระบบมรดกทางการเกษตรของโลก.....	53
ณ.	หลักเกณฑ์การให้คะแนนการคัดเลือกข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรสำหรับผู้รับผิดชอบระดับเขต.....	55
	คณะผู้จัดทำคู่มือโครงการพัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นถิ่น.....	57

สารบัญรหัสคิวอาร์ (QR Code)

	หน้า
รหัสคิวอาร์ที่ 1 ระบบแจ้งรายชื่อผู้ประสานงานระดับเขตและระดับจังหวัด.....	8
รหัสคิวอาร์ที่ 2 แบบสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร ปี 2564.....	9
รหัสคิวอาร์ที่ 3 ตัวอย่างแบบสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร ปี 2564.....	9
รหัสคิวอาร์ที่ 4 ระบบบันทึกข้อมูลผลสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรระดับจังหวัด.....	10
รหัสคิวอาร์ที่ 5 ระบบบันทึกผลการคัดเลือกข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรระดับจังหวัด.....	11
รหัสคิวอาร์ที่ 6 ผลการคัดเลือกข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรระดับเขต.....	12
รหัสคิวอาร์ที่ 7 ระบบบันทึกข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรระดับจังหวัด.....	13
รหัสคิวอาร์ที่ 8 แบบรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการพัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นฯ.....	16

ส่วนที่ 1

โครงการพัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นที่

1. หลักการและเหตุผล

การพัฒนาประเทศไทยอย่างยั่งยืนตามเป้าหมายแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในหลายด้าน ทั้งในด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน และด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม โดยมีหลายหน่วยงานที่มีภารกิจเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ คุ้มครองและการใช้ประโยชน์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการเชื่อมโยงเพื่อสร้างเครือข่ายการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นฯ ในการนำองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นไปพัฒนาต่อยอดสร้างนวัตกรรมที่เหมาะสมกับอัตลักษณ์ของพื้นที่ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่เกษตรกรและชุมชนในการลดต้นทุนการผลิตซึ่งก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้น และการบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรอย่างยั่งยืน

กรมส่งเสริมการเกษตรได้กำหนดแนวทางการส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการผลิตทางการเกษตรรวมทั้งอนุรักษ์พันธุ์พืชพื้นถิ่น และพื้นฟูวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนเกษตร โดยดำเนินการศึกษาและรวบรวมข้อมูลองค์ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเผยแพร่ข้อมูลองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรทางสื่อต่าง ๆ อย่างแพร่หลาย รวมถึงการพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการค้นหาคำหรือบริการ และกระบวนการผลิตที่เป็นวิถีชีวิตดั้งเดิม เพื่อสร้างอัตลักษณ์ของชุมชนโดยใช้หลักการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรเชิงพื้นที่ (Area base) และกระบวนการมีส่วนร่วมของเกษตรกรและชุมชนแบบพึ่งพาตนเองตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อพัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรให้มีความสมบูรณ์ เป็นปัจจุบัน และสะดวกต่อการใช้งาน สามารถนำไปเผยแพร่ใช้ประโยชน์ได้ถูกต้องเหมาะสม
- 2.2 เพื่อเชื่อมโยงภาคีเครือข่ายการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นที่

3. เป้าหมาย/สถานที่ดำเนินการ

- 3.1 สํารวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรที่จัดเก็บในตัวเกษตรกรหรือชุมชน ครอบคลุมพื้นที่ 77 จังหวัด ทั่วประเทศ
- 3.2 ดำเนินการพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 6 จุด

4. กิจกรรม และวิธีการดำเนินงาน

กิจกรรมการดำเนินงานของโครงการพัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นที่ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ประกอบด้วย 4 กิจกรรมหลัก ดังนี้

- 4.1 พัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร
- 4.2 การพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นที่
- 4.3 การจัดทำฐานข้อมูลนําร่องมรดกด้านการเกษตรและภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องทางการเกษตร
- 4.4 การติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานและรายงานผล

5. ระยะเวลา

เดือนตุลาคม 2563 ถึง กันยายน 2564

6. ผลผลิต ผลลัพธ์ ตัวชี้วัด

6.1 ผลผลิต (output)

- 1) ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรที่มีการเก็บรวบรวมและเผยแพร่
- 2) องค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นถิ่นด้านเกษตร
- 3) ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรที่มีศักยภาพ เพื่อเสริมสร้างเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

ที่เกี่ยวข้องทางการเกษตร และระบบมรดกทางการเกษตรโลก

6.2 ผลลัพธ์ (outcome)

- 1) หน่วยงานมีฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรไว้สำหรับใช้ประโยชน์ในงานส่งเสริมการเกษตร
- 2) เกษตรกร หรือผู้ที่สนใจ สามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรนำไปใช้ประโยชน์ได้ถูกต้องเหมาะสม
- 3) หน่วยงานมีข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรที่มีศักยภาพ เสริมสร้างเป็นมรดกภูมิปัญญา

ทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องทางการเกษตร และระบบมรดกทางการเกษตรโลก ไว้สำหรับใช้ประโยชน์ในงานส่งเสริมการเกษตร และสนับสนุนข้อมูลแก่หน่วยงานภาคี

6.3 ตัวชี้วัด

- 1) ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรที่มีการเก็บรวบรวมไว้ จำนวน 882 เรื่อง
- 2) มีองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นถิ่น จำนวน 6 จุด

7. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 กรมส่งเสริมการเกษตรมีฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรที่เป็นปัจจุบันและสะดวกต่อการนำมาใช้ประโยชน์ในงานส่งเสริมการเกษตร

7.2 เกษตรกร ประชาชนทั่วไป และหน่วยงานภาคีเครือข่ายสามารถเข้าถึงฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร เพื่อนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาอาชีพการเกษตรของตนเองได้

8. หน่วยงาน/ผู้รับผิดชอบ

กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร กลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตร

8.1 ผู้อำนวยการกองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร

8.2 นางสาวสุรางค์ศรี วาเพชร ผู้อำนวยการกลุ่มภูมิปัญญาและนวัตกรรมด้านการเกษตร

โทรศัพท์ 02 940 6038 E-mail: surangsri@hotmail.com

8.3 นายจิรววิทย์ เสงหิรัญวงษ์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการพิเศษ

โทรศัพท์ 02 940 6038 E-mail: hjirawit@hotmail.com

8.4 นายสัญญา เจริญสุนทร นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการพิเศษ

โทรศัพท์ 02 940 6038 E-mail: ksunya06@hotmail.com

8.5 นางสาววิลาสินี สี่ทวีทรัพย์
โทรศัพท์ 02 940 6038	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
E-mail: wila_lee@hotmail.com
8.6 นางสาวจุฑามาศ กรีพานิช
โทรศัพท์ 02 940 6038	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
E-mail: nuengg1@hotmail.com
8.7 นางสาวอารยา สุขเกษม
โทรศัพท์ 02 940 6038	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
E-mail: arayasukasame@hotmail.com
8.8 นางสาวเจนจิรา ยองรัมย์
โทรศัพท์ 02 940 6038	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร
E-mail: janejiratangmo@hotmail.com

ส่วนที่ 2

กิจกรรม และวิธีการดำเนินงาน

1. พัฒนารฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร

เป้าหมาย เพื่อเก็บรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นในพื้นที่ จำนวน 882 อำเภอ ทั่วประเทศ และจัดทำเป็นฐานข้อมูลในการเก็บรักษา พัฒนา ต่อยอดและสามารถสืบค้นได้

1.1 การบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน

1.1.1 กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร ดำเนินการศึกษา รวบรวมข้อมูล ความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นกับงานส่งเสริมการเกษตร ได้แก่ ความหมาย แนวทางการจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์และนโยบายสำคัญ และความเชื่อมโยงภารกิจกับหน่วยงานต่าง ๆ (ภาคผนวก ก)

1.1.2 กรมส่งเสริมการเกษตรแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานส่งเสริมการเกษตร เพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนการดำเนินงานและเชื่อมโยงภารกิจกับหน่วยงานต่าง ๆ (ภาคผนวก ข)

1.1.3 กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร ดำเนินการจัดทำคู่มือแนวทางการจัดเก็บข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นฯ แบบฟอร์ม ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการสำรวจฯ

1.1.4 กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร จัดประชุมคณะกรรมการฯ เพื่อให้ความเห็นชอบแนวทางการดำเนินงานและแผนปฏิบัติงาน

1.1.5 กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร จัดประชุมชี้แจงโครงการพัฒนารฐานข้อมูลภูมิปัญญาฯ ร่วมกับเจ้าหน้าที่ระดับเขตและระดับจังหวัด โดยให้คัดเลือกเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบระดับเขตและระดับจังหวัด และแจ้งรายชื่อผู้รับผิดชอบได้ที่ระบบแจ้งรายชื่อผู้ประสานงานระดับเขตและระดับจังหวัด (QR code ด้านล่าง)

รหัสคิวอาร์ที่ 1 ระบบแจ้งรายชื่อผู้ประสานงานระดับเขตและระดับจังหวัด

<http://new.research.doae.go.th/tkdata/who.php>

ระบบแจ้งรายชื่อผู้ประสานงานระดับเขตและระดับจังหวัด
โครงการพัฒนารฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นที่

ผู้ประสานงาน :	<input type="text" value="นาย"/> <input type="text" value="กรุณาระบุชื่อของท่าน"/>	<input type="text" value="กรุณาระบุนามสกุลของท่าน"/>
ตำแหน่ง :	<input type="text" value="นักวิชาการเกษตร"/>	ระดับ : <input type="text" value="ชำนาญการพิเศษ"/>
สังกัด :	<input type="text" value="สำนักงานเกษตรจังหวัด"/>	จังหวัด : <input type="text" value="กรุงเทพมหานคร"/>
หมายเลขโทรศัพท์มือถือ :	<input type="text" value="กรุณาระบุหมายเลขโทรศัพท์"/>	ID Line : <input type="text" value="กรุณาระบุ IDline"/>

1.2 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.2.1 กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร ดำเนินการโอนจัดสรรค่าใช้จ่ายในการสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาฯ ให้หน่วยงานในสังกัดระดับพื้นที่ โดยให้รายงานข้อมูลการใช้จ่ายในระบบรายงานผลการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตร e-project ดังนี้

(1) ค่าใช้จ่ายสำหรับเจ้าหน้าที่ระดับอำเภอ 1 คน ในการสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร

(2) ค่าใช้จ่ายสำหรับเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัด 2 คน ในการสำรวจและรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร

1.2.2 กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร ได้กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังนี้

(1) เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรที่อยู่ในพื้นที่และยังคงปฏิบัติอยู่ โดยมีลักษณะดังต่อไปนี้ อย่างใดอย่างหนึ่ง

- มีลักษณะเฉพาะในชุมชนท้องถิ่นที่เสี่ยงต่อการสูญหาย หรือใกล้ขาดผู้สืบทอด

- มีลักษณะเฉพาะในชุมชนท้องถิ่นที่ยังมีผู้สืบทอดและปฏิบัติอยู่

(2) มีความเป็นอัตลักษณ์บ่งบอกความเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของพื้นที่นั้น ๆ

(3) มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ วิชาการ ศิลปะ คุณค่าทางจิตใจ คุณค่าเชิงสร้างสรรค์หรือควรรักษาไว้

(4) เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรที่ก่อให้เกิดประโยชน์ เช่น ลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต สร้างรายได้ ฯลฯ

1.2.3 สำนักงานเกษตรอำเภอ ดำเนินการสำรวจและจัดเก็บข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรอย่างน้อย 1 ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามเกณฑ์ที่กำหนด และบันทึกในแบบสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร ปี 2564 (QR code ด้านล่าง) เมื่อบันทึกข้อมูลตามแบบฟอร์มเรียบร้อยแล้ว ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบระดับอำเภอตรวจทานข้อมูล และจัดส่งข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร ไปยังเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในระดับจังหวัด ดำเนินการบันทึกข้อมูลลงระบบต่อไป (ภาคผนวก ค และ ภาคผนวก ง) โดยข้อมูลส่วนบุคคลจะไม่มีการเปิดเผย และเผยแพร่ต่อสาธารณะชนโดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล

รหัสคิวอาร์ที่ 2 แบบสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร ปี 2564

รหัสคิวอาร์ที่ 3 ตัวอย่างการสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร ปี 2564

แบบสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร ปี 2564

[http:// new.research.doae.go.th/tkdata/แบบสำรวจ.docx](http://new.research.doae.go.th/tkdata/แบบสำรวจ.docx)

ตัวอย่างการสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร ปี 2564
<http://new.research.doe.go.th/tkdata/ตัวอย่าง.docx>

1.2.4 สำนักงานเกษตรจังหวัด ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่เจ้าหน้าที่ระดับอำเภอส่งมา และบันทึกข้อมูลลงในระบบ ตามขั้นตอน ดังนี้

(1) สำนักงานเกษตรจังหวัด บันทึกข้อมูลผลสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรทั้งหมด แต่ละอำเภอของจังหวัดที่รับผิดชอบ ลงในระบบบันทึกข้อมูลผลสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรระดับจังหวัด (QR code ด้านล่าง)

รหัสคิวอาร์ที่ 4 ระบบบันทึกข้อมูลผลสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรระดับจังหวัด

<http://new.research.doe.go.th/tkdata/formtk1.php>

← → ↻ Not secure | new.research.doe.go.th/tkdata/formtk1.php

ระบบบันทึกข้อมูลผลสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรระดับจังหวัด

ชื่อ-นามสกุลเจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น : นาย

ชื่อภูมิปัญญาท้องถิ่น :

ประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่น :

จังหวัด :

อำเภอ :

ตำบล :

รายละเอียด word : No file chosen

วัน/เดือน/ปี ที่จัดเก็บข้อมูล :

(2) สำนักงานเกษตรจังหวัด พิจารณาคัดเลือกภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรที่โดดเด่น และมีความเป็นเอกลักษณ์ ในข้อ (1) จังหวัดละ 1 เรื่อง แล้วบันทึกผลการพิจารณาคัดเลือกภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร ลงในระบบบันทึกผลการคัดเลือกข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรระดับจังหวัด (QR code ด้านล่าง) เพื่อให้สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 1-6 คัดเลือกเป็นพื้นที่เป้าหมายในการพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ จากภูมิปัญญาท้องถิ่น และหาแนวทางพัฒนาจากภูมิปัญญา ทั้งในรูปแบบสินค้าหรือบริการ และกระบวนการผลิต ที่เป็นวิถีชีวิตดั้งเดิมหรือนวัตกรรมใหม่จากฐานภูมิปัญญา เพื่อสร้างอัตลักษณ์ของชุมชน

รหัสคิวอาร์ที่ 5 ระบบบันทึกผลการคัดเลือกข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรระดับจังหวัด

<http://new.research.doe.go.th/tkdata/formtk2.php>

← → ↻ Not secure | new.research.doe.go.th/tkdata/formtk2.php

ระบบบันทึกผลการคัดเลือกข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรระดับจังหวัด

เขต :

ชื่อภูมิปัญญาท้องถิ่น :

จังหวัด :

รายละเอียด word : No file chosen

วัน/เดือน/ปี ที่จัดเก็บข้อมูล :

1.2.5 สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 1-6

(1) สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 1-6 สามารถดาวน์โหลดผลการคัดเลือก
ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรระดับจังหวัด (QR code ด้านล่าง)

รหัสคิวอาร์ที่ 6 ผลการคัดเลือกภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรระดับจังหวัด

<http://new.research.doae.go.th/tkdata/provinces.php>

← → ↻ Not secure | new.research.doae.go.th/tkdata/provinces.php

ใส่จังหวัดที่ต้องการดาวน์โหลด ค้นหา

ผลการคัดเลือกข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรระดับจังหวัด

เขต	จังหวัด	ชื่อภูมิปัญญาท้องถิ่น	ดาวน์โหลดไฟล์	วัน/เดือน/ปี ที่บันทึก
สสท.1	กรุงเทพมหานคร	xxx	กรุงเทพมหานคร.doc	2020-10-24
สสท.1	นนทบุรี	xxx	นนทบุรี.doc	2020-10-24
สสท.1	ปทุมธานี	xxx	ปทุมธานี.doc	2020-10-24
สสท.1	พระนครศรีอยุธยา	xxx	พระนครศรีอยุธยา.doc	2020-10-24
สสท.1	อ่างทอง	xxx	อ่างทอง.doc	2020-10-24
สสท.1	ลพบุรี	xxx	ลพบุรี.doc	2020-10-24
สสท.1	กรุงเทพมหานคร	xxx	กรุงเทพมหานคร.doc	2020-10-25
สสท.1	พระนครศรีอยุธยา	xxx	พระนครศรีอยุธยา.doc	2020-10-25

(2) พิจารณาคัดเลือกภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรระดับเขต โดยจัดลำดับความสำคัญ จำนวน 3 ลำดับ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด (ภาคผนวก ฉ) และรายงานผลการพิจารณาผลการคัดเลือกภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรระดับเขต ลงในระบบบันทึกข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรระดับเขต เพื่อส่งข้อมูลให้กรมส่งเสริมการเกษตรพิจารณาเป็นพื้นที่เป้าหมายในการพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นถิ่นในปี พ.ศ.2564 ตามกิจกรรมหลักข้อ 2

รหัสคิวอาร์ที่ 7 ระบบบันทึกข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรระดับเขต

<http://new.research.doe.go.th/tkdata/formtk3.php>

Not secure | new.research.doe.go.th/tkdata/formtk3.php

ระบบบันทึกข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรระดับเขต

เขต :

ลำดับที่ 1 ▾

ชื่อภูมิปัญญาท้องถิ่น :

จังหวัด :

ลำดับที่ 2 ▾

ชื่อภูมิปัญญาท้องถิ่น :

จังหวัด :

ลำดับที่ 3 ▾

ชื่อภูมิปัญญาท้องถิ่น :

จังหวัด :

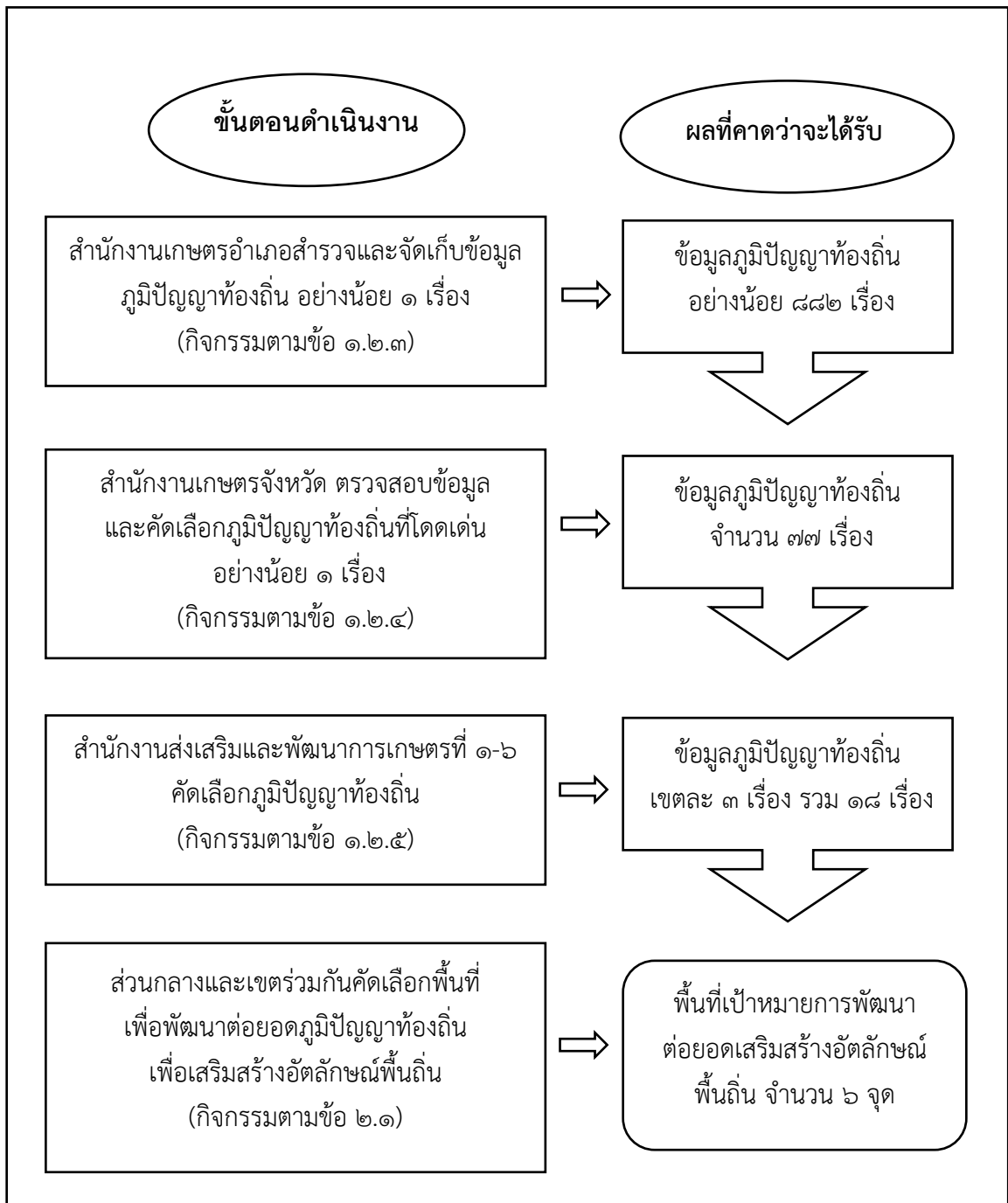
วัน/เดือน/ปี ที่บันทึกข้อมูล :

บันทึก

ยกเลิก

1.2.6 กองวิจัยและพัฒนาางานส่งเสริมการเกษตรเผยแพร่ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นการเกษตร เพื่อใช้ประโยชน์ในงานส่งเสริมการเกษตร ในช่องทางเผยแพร่หลักของกรมส่งเสริมการเกษตร เช่น เว็บไซต์ ไลน์ และวารสารสิ่งพิมพ์

1.2.7 กองวิจัยและพัฒนาางานส่งเสริมการเกษตรจัดประชุมเชื่อมโยงภาคีเครือข่าย กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เรื่องการพัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นฯ และการส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในงานส่งเสริมการเกษตร

แผนภาพที่ 1 กระบวนการพัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร

2. การพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นถิ่น

เป้าหมาย ได้มาซึ่งองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรในพื้นที่ที่มีความเป็นอัตลักษณ์ โดยการคัดเลือกภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร จำนวน 6 จุด จาก 77 จังหวัด สำหรับวางแผนลงพื้นที่เพื่อดำเนินการจัดเวทีถอดบทเรียนแบบละเอียด สำหรับค้นหาแนวทางการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในการเก็บรักษา พัฒนา และต่อยอดเพื่อสร้างคุณค่าและรายได้จากสินค้าและบริการอัตลักษณ์ของชุมชนต่อไป

2.1 กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร จัดประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องระดับส่วนกลางและเขต เพื่อตรวจสอบและคัดกรองข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรจากข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรที่ผ่านพิจารณาคัดเลือกระดับเขต เพื่อร่วมพิจารณาแนวทางการใช้ประโยชน์ในงานส่งเสริมการเกษตร และการจัดเวทีพัฒนาต่อยอดเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นถิ่น จำนวน 6 จุด

2.2 หน่วยงานระดับเขต ระดับจังหวัด และกองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร ดำเนินการจัดเวทีถอดบทเรียนตามขั้นตอนการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม 6 จุด เพื่อค้นหาองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร และร่วมกันกำหนดแนวทางพัฒนาจากภูมิปัญญาฯ โดยใช้หลักการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรเชิงพื้นที่ (Area base) และกระบวนการมีส่วนร่วมของเกษตรกรและชุมชน โดยมีผู้แทนจากเกษตรกร ปราชญ์เกษตร ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ภาคประชาชน และภาคราชการร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้กระบวนการที่เป็นวิถีชีวิตดั้งเดิม หรือการพัฒนานวัตกรรมใหม่จากฐานภูมิปัญญาฯ เพื่อสร้างคุณค่าจากอัตลักษณ์ของชุมชนบนฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 4 เวที ดังนี้

- เวทีที่ 1 เพื่อค้นหาองค์ความรู้ และปรับกระบวนการทัศน์
- เวทีที่ 2 เพื่อวิเคราะห์ชุมชนและร่วมกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาภูมิปัญญาฯ
- เวทีที่ 3 เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์พื้นถิ่นจากภูมิปัญญาของชุมชน และกลไกขับเคลื่อนของชุมชน
- เวทีที่ 4 เพื่อสรุปบทเรียน คั้นข้อมูลสู่ชุมชน และร่วมกันวางแผนเชื่อมโยงแผนพัฒนากับเครือข่ายต่าง ๆ ในการพัฒนาต่อยอดนวัตกรรมชาวบ้านเพื่อสร้างคุณค่าและรายได้จากสินค้าและบริการอัตลักษณ์ของชุมชน (ภาคผนวก จ)

หมายเหตุ รายละเอียดการจัดสรรงบประมาณในกิจกรรมข้อ 2.2 (เบิกจ่ายพร้อมรายงานข้อมูลการใช้จ่ายใน e-project)

- 1) ค่าใช้จ่ายสำหรับจังหวัดในการจัดเวที ได้แก่ ค่าอาหาร อาหารว่าง วัสดุ หรืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม
- 2) ค่าใช้จ่ายในการลงพื้นที่จัดเวที
 - เจ้าหน้าที่ระดับจังหวัด
 - เจ้าหน้าที่ระดับเขต
 - เจ้าหน้าที่ส่วนกลาง

2.3 ผู้รับผิดชอบระดับจังหวัดและเขตรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการพัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

เมื่อดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในแต่ละจุดเรียบร้อยแล้ว ให้ผู้รับผิดชอบดำเนินการ ดังนี้

2.3.1 ให้หน่วยงานระดับจังหวัดและเขต จัดทำรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการพัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นถิ่น (ภาคผนวก ฉ) ภายใน 15 วัน หลังจากเสร็จ

สิ้นการจัดเวทีชุมชนในแต่ละครั้ง (รายงาน 4 ครั้ง) ส่งให้กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร โดยจัดส่งไฟล์รายงานทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ doae.poompunya@gmail.com

2.3.2 ให้หน่วยงานระดับจังหวัดสรุปแนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์พื้นถิ่นจากภูมิปัญญาชุมชนตามแบบรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการพัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นถิ่น (QR code ด้านล่าง) (ภาคผนวก ข)

รหัสคิวอาร์ที่ 8 แบบรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการพัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

แบบรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการพัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น
ด้านการเกษตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นถิ่น
<http://new.research.doae.go.th/tkdata/ความก้าวหน้า.docx>

2.4 กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร จัดประชุมเพื่อสรุปผลการดำเนินการจัดเวที และค้นหารูปแบบการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อใช้ประโยชน์ในงานส่งเสริมการเกษตร พร้อมทั้งสรุปผลการพัฒนาองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างอัตลักษณ์ด้านการเกษตร โดยนำไปเผยแพร่ในช่องทางเผยแพร่หลักของกรมส่งเสริมการเกษตร เช่น เว็บไซต์ สื่อสังคมออนไลน์ วารสารสิ่งพิมพ์

3. การจัดทำฐานข้อมูลนาร่องมรดกด้านการเกษตรและภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องทางการเกษตร

เป้าหมาย เพื่อคัดกรองภูมิปัญญาท้องถิ่นในพื้นที่ที่เข้าตามหลักเกณฑ์ของการค้นหามรดกด้านการเกษตรทั้งทางวัฒนธรรมและระบบมรดกการเกษตรโลก เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการค้นหาและเตรียมการเชื่อมโยงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยกองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรและหน่วยงานในพื้นที่ร่วมดำเนินการ ดังนี้

3.1 ศึกษา รวบรวมข้อมูล หลักเกณฑ์มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องทางการเกษตร เพื่อนำมากำหนดแนวทางและเป้าหมายการดำเนินงานพัฒนาฐานข้อมูลฯ ของกรมส่งเสริมการเกษตร

3.2 คัดเลือกภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรจากฐานข้อมูลที่จัดเก็บได้ และมีคุณสมบัติเหมาะสมตามหลักเกณฑ์ เพื่อเสนอคณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกภูมิปัญญาท้องถิ่น กำหนดเป็นเป้าหมายในการลงพื้นที่เพื่อดำเนินการสำรวจเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาพื้นที่ตามระบบมรดกทางการเกษตรโลกจาก FAO และมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องทางการเกษตร (ภาคผนวก ข)

3.3 ประชุมระดมความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้อง เรื่องการจัดทำฐานข้อมูลนาร่องมรดกด้านการเกษตรและภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องทางการเกษตร

3.4 ลงพื้นที่สำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรที่มีศักยภาพเสริมสร้างเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องทางการเกษตร และระบบมรดกทางการเกษตรโลก

4. การติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานและรายงานผล

กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการพัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นถิ่นของหน่วยงานในพื้นที่ เพื่อสรุปผลการดำเนินงานและรายงานการใช้จ่ายงบประมาณ

ส่วนที่ 3 แผนปฏิบัติงาน

แผนปฏิบัติงาน (ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2563 – 30 กันยายน 2564)

กิจกรรม/ขั้นตอน	แผนปฏิบัติงาน											
	ปี 2563			ปี 2564								
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
1. พัฒนารฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร												
(1) ศึกษา รวบรวมข้อมูล การจัดเก็บข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นฯ	★											
(2) แต่งตั้งคณะกรรมการโครงการ		★										
(3) จัดประชุมหารือการพัฒนารฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร (คณะกรรมการฯ)		★									★	
(4) จัดประชุมชี้แจงโครงการพัฒนารฐานข้อมูลภูมิปัญญาฯ (ผ่านระบบออนไลน์)			★									
(5) การสำรวจและจัดเก็บข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร				★	★	★						
(6) เผยแพร่ข้อมูลเพื่อใช้ประโยชน์ในงานส่งเสริมการเกษตร								★	★	★	★	★
(7) จัดประชุมเชื่อมโยงภาคีเครือข่าย										★		
2. การพัฒนาองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเพื่อสร้างอัตลักษณ์												
(1) การคัดเลือกภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อวางแผนการลงพื้นที่ (ประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องระดับเขต เพื่อตรวจสอบและคัดกรองข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น)					★							
(2) จัดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม 6 จุด						★	★	★	★			
(3) สรุปผล และนำไปเผยแพร่ในช่องทางเผยแพร่หลักของกรมส่งเสริมการเกษตร										★		

แผนปฏิบัติงาน (ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2563 – 30 กันยายน 2564) (ต่อ)

กิจกรรม/ขั้นตอน	แผนปฏิบัติงาน											
	ปี 2563			ปี 2564								
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
3. การจัดทำฐานข้อมูลนาร่องมรดก ด้านการเกษตรและภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องทางการเกษตร												
(1) ศึกษา รวบรวมข้อมูลหลักเกณฑ์มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องทางการเกษตร	★											
(2) คัดเลือกภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรตามหลักเกณฑ์มรดก			★	★	★							
(3) ประชุมระดมความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง เรื่องการจัดทำฐานข้อมูลนาร่องมรดกด้านการเกษตร และภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องทางการเกษตร						★	★	★				
(4) ลงพื้นที่สำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรที่มีศักยภาพ						★	★	★				
4. การติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานและรายงานผล												
ติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการฯ สรุปผล และรายงานค่าใช้จ่าย		★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★

ส่วนที่ 4
ภาคผนวก

ก. ความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นกับงานส่งเสริมการเกษตร

ความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นกับงานส่งเสริมการเกษตร

1. ความหมายและการจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง องค์ความรู้ ความเชื่อ ความสามารถ ความชัดเจนของคนในท้องถิ่น ที่ได้จากการสั่งสมประสบการณ์และการเรียนรู้มาเป็นระยะเวลานานหรือในช่วงระยะเวลาหนึ่ง มีการคิดค้นและพัฒนาอย่างต่อเนื่องแล้วถ่ายทอดสืบต่อกันมาสำหรับใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา ปรับตัวและดำรงชีวิตให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมอย่างเหมาะสมกับยุคสมัย ภูมิปัญญาอาจแสดงออกมาทั้งในรูปแบบที่เป็นนามธรรม เช่น โลกทัศน์ ความคิด ความเชื่อ หรือปรัชญาในการดำเนินชีวิตและในเชิงรูปธรรม เช่น เทคโนโลยีการทำมาหากิน การเกษตร ศิลปะ ทัศนกรรม หรือเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ เนื่องจากภูมิปัญญาท้องถิ่นมีลักษณะที่เป็นพลวัตที่เปลี่ยนแปลงได้ตามสภาวะแวดล้อม กาลเวลา และกระแสวัฒนธรรมใหม่ ดังนั้นจึงต้องมีแนวทางในการจัดการภูมิปัญญา เพื่อให้ภูมิปัญญาที่ดึกดำบรรพ์หรือปรับปรุงให้เหมาะสมกับยุคสมัย โดยมีแนวทางการจัดการดังนี้

1.1 การอนุรักษ์ เพื่อให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีคุณค่าหรือมีความสำคัญต่อชุมชน และกำลังจะหายไป ให้สามารถคงอยู่ต่อไป เช่น การอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ สามารถสร้างเป็นแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน และสร้างรายได้แก่คนในชุมชนได้

1.2 การรื้อฟื้น เพื่อให้ภูมิปัญญาที่มีสำคัญหรือมีคุณค่าแต่หายไปแล้วถูกนำกลับมาใช้ใหม่ และมีโอกาสประยุกต์ให้ร่วมสมัยเพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป เช่น ลายผ้าทอพื้นบ้านเอกลักษณ์ท้องถิ่นที่หายไป เมื่อทำการค้นหาและรื้อฟื้น เพื่อสร้างชิ้นงานใหม่บนฐานภูมิปัญญาเดิมจะทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มขึ้นได้

1.3 การประยุกต์ เพื่อให้ภูมิปัญญานั้นเหมาะสมกับสภาวะแวดล้อมใหม่ โดยคงไว้ซึ่งแนวคิดหรือฐานความรู้เดิม เช่น ทัศนกรรมจากไม้ไผ่ มีการประยุกต์ใหม่เป็นการใช้ผักตบชวาที่มีอยู่จำนวนมากมาใช้ทดแทน เป็นต้น

1.4 การพัฒนาต่อยอด เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวางขึ้น โดยการผสมผสานองค์ความรู้สากลเข้ากับภูมิปัญญาเดิม อาจเรียกได้ว่าเป็นการสร้างภูมิปัญญาใหม่หรือนวัตกรรมสิ่งใหม่ (Innovation) เป็นการสร้างทางเลือกที่ให้ใช้ประโยชน์ในสังคมปัจจุบันได้อย่างสะดวกสบายขึ้นโดยไม่ทำลายคุณค่าหรือรากเหง้าเดิม เช่น สีย้อมผ้าจากธรรมชาติได้มีพัฒนาเป็นผงสำเร็จรูป สมุนไพรพื้นบ้านในรูปแบบแคปซูล หรือปลาร้าผงปลาร้าก้อน เป็นต้น

2. ความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์และนโยบายสำคัญ

2.1 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน และด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีแนวทางการพัฒนา คือ รวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อนำมาส่งเสริมเผยแพร่ และต่อยอดการพัฒนาให้เหมาะสมกับการดำรงชีวิตในแต่ละท้องถิ่น และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นฐานของการผลิตภาคเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

2.2 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 – 2564 ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ และแข่งขันได้อย่างยั่งยืน มีแนวทางการพัฒนา คือ การสร้างและถ่ายทอดองค์ความรู้ทางวิชาการ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรแบบมีส่วนร่วม

2.3 นโยบายรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2562 ข้อ 7 การพัฒนาสร้างความเข้มแข็งจากฐานราก ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนและผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยการสร้างมูลค่าเพิ่มธุรกิจชุมชน

ผ่านอัตลักษณ์ของพื้นที่ ส่งเสริมให้สามารถใช้ประโยชน์และต่อยอดจากสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ภูมิปัญญา วัฒนธรรม และทรัพยากรในพื้นที่ รวมทั้งเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อสร้างสรรค์คุณค่าผลิตภัณฑ์และบริการของชุมชนที่มีอัตลักษณ์ และมีมาตรฐานการผลิตตามหลักสากล และนโยบายเร่งด่วน ข้อ 4 การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและพัฒนานวัตกรรม โดยต่อยอดภูมิปัญญาและความรู้ของประชาชนชาวบ้านในการสร้างนวัตกรรมผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูป

2.4 แผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตร ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) กรมส่งเสริมการเกษตร ได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่ 4 การส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตร โดยดำเนินการส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการผลิตทางการเกษตร รวมทั้งอนุรักษ์พันธุ์พืชพื้นถิ่น และฟื้นฟูวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน

3. ความเชื่อมโยงภารกิจกับหน่วยงานต่าง ๆ

3.1 กระทรวงพาณิชย์ โดยกรมทรัพย์สินทางปัญญา ดำเนินการสนับสนุนส่งเสริมให้หน่วยงานจัดทำฐานข้อมูลด้านทรัพยากรพันธุกรรม (Genetic Resources: GRs) ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Traditional Knowledge :TK) และการแสดงออกทางวัฒนธรรมดั้งเดิม (Traditional Cultural Expressions :TCEs) ที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน และเป็นสากลที่สามารถเชื่อมโยงต่อเป็นฐานข้อมูลกลางระดับชาติที่มีประสิทธิภาพและการใช้ประโยชน์ได้จริง รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาต่อยอด GRs TK และTCEs และนำเข้าสู่ระบบการคุ้มครองขององค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (WIPO) ซึ่งประเทศไทยให้ความสำคัญต่อการคุ้มครองภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นพิเศษ เนื่องจากปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายคุ้มครองโดยตรงทั้งในและต่างประเทศ สำหรับกรมส่งเสริมการเกษตรมีภารกิจในการจัดเก็บข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับด้านการเกษตร

3.2 กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ดำเนินการสรรหาและยกย่องครูภูมิปัญญาไทย โดยมีแนวคิดให้สร้างพื้นที่และสนับสนุนส่งเสริม “ครูภูมิปัญญาไทย” เพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติบุคคลที่อนุรักษ์ สืบสาน สร้างสรรค์ พัฒนา และถ่ายทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาไทยอย่างต่อเนื่อง จำนวน 9 ด้าน ได้แก่ ด้านเกษตรกรรม ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม ด้านการแพทย์แผนไทย ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน ด้านศิลปกรรม ด้านภาษาและวรรณกรรม ด้านปรัชญา ศาสนาและประเพณี และด้านโภชนาการ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 จนถึงปัจจุบันมีการประกาศยกย่องเชิดชูครูภูมิปัญญาแล้ว จำนวน 503 คน

3.3 กระทรวงวัฒนธรรม โดยกรมส่งเสริมวัฒนธรรม ดำเนินการปกป้องคุ้มครองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ทั้งในระดับท้องถิ่นระดับชาติและระดับนานาชาติ โดยสำรวจรวบรวมและขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ จำแนกเป็น 7 สาขา คือ 1) วรรณกรรมพื้นบ้าน 2) ศิลปะการแสดง 3) พิธีกรรม ประเพณี และงานเทศกาล 4) ความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล 5) งานช่างฝีมือดั้งเดิม และ 6) การเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้านและศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว และ 7) ภาษา

3.4 กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมกับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ดำเนินการโครงการเพิ่มประสิทธิภาพคลังข้อมูลทรัพยากรชีวภาพของประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์จัดเก็บ แลกเปลี่ยนเชื่อมโยงข้อมูลในด้านการวางแผน การกำหนดนโยบาย และการปฏิบัติงาน ทั้งในมิติของการวิจัย การอนุรักษ์ การนำไปใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน และเป็นแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ สำหรับระบบฐานข้อมูลกลางจะมีรายละเอียดข้อมูลเพื่อการสืบค้นหา ประกอบด้วย ชื่อภูมิปัญญาสาขาชื่อเจ้าของภูมิปัญญา ข้อมูลจุดเด่น องค์ความรู้/การนำไปใช้ประโยชน์ ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ข้อมูลอนุกรมวิธานสิ่งมีชีวิต รูปภาพ ลักษณะถิ่นกำเนิดการกระจายพันธุ์ ข้อมูลการนำไปใช้ประโยชน์เชิงสารออกฤทธิ์ เวลาออกดอก เวลาออกผล การขยายพันธุ์ ข้อมูลสภาพนิเวศ

3.5 สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) หรือ BEDO ดำเนินการจัดทำฐานข้อมูล และองค์ความรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อการใช้ประโยชน์ ปกป้อง คุ้มครอง และอนุรักษ์ รวมทั้งมีการพัฒนาและเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ให้เป็นมาตรฐานเดียวกันและเป็นไปตามมาตรฐานสากล

3.6 โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีแนวทางการดำเนินงานกิจกรรม ภายใต้กรอบการเรียนรู้ทรัพยากร กรอบการใช้ประโยชน์ และกรอบการสร้างจิตสำนึก และ 3 ฐานทรัพยากร ได้แก่ ทรัพยากรกายภาพ ทรัพยากรชีวภาพ และทรัพยากรวัฒนธรรมและภูมิปัญญา

3.7 หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้แก่ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตร และสหกรณ์ กรมการข้าว กรมพัฒนาที่ดิน กรมหม่อนไหม กรมวิชาการเกษตร และกรมปศุสัตว์ มีการนำแลกเปลี่ยน ข้อมูลองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ประโยชน์ตามภารกิจที่รับผิดชอบ ทั้งในส่วนกลางและหน่วยงาน ปฏิบัติการในระดับพื้นที่

4. นิยามศัพท์เพิ่มเติม

4.1 อัตลักษณ์ คำว่า “อัตลักษณ์” ประกอบด้วยคำว่า อัต (อัต-ตะ) ซึ่งหมายถึง ตน หรือ ตัวเอง กับ ลักษณะ ซึ่งหมายถึง สมบัติเฉพาะตัว ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า identity หมายถึง ผลรวมของลักษณะเฉพาะของสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งทำให้สิ่งนั้นเป็นที่รู้จักหรือจำได้ เช่น นักร้องกลุ่มนี้มีอัตลักษณ์ทางด้านเสียงที่เด่นมาก ใครได้ยินก็จำได้ทันที สังคมแต่ละสังคมมีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเอง และอีกความหมายประกอบด้วยคำว่า อัต มาจากคำว่า อุตต แปลว่า ตน ตัวเอง อัตลักษณ์ จึงแปลว่า ลักษณะของตนเอง ลักษณะของตัวเอง เป็นศัพท์ที่คณะกรรมการบัญญัติศัพท์ ของราชบัณฑิตยสถานได้บัญญัติให้ตรงกับคำ ภาษาอังกฤษว่า character เป็นลักษณะเฉพาะของบุคคลซึ่งรวมสติปัญญา คุณธรรม จริยธรรม ความประพฤติที่แสดงออกเป็นลักษณะนิสัยของบุคคลนั้น นอกจากนี้ยังมีการให้ความหมายคำว่า “อัตลักษณ์” ไว้ว่าเป็นคุณลักษณะเฉพาะตัว ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ของลักษณะเฉพาะของบุคคล องค์กร สังคม ชุมชน หรือประเทศนั้นๆ เช่น เชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรมท้องถิ่น และศาสนา ฯลฯ ซึ่งมีคุณลักษณะที่ไม่ทั่วไปหรือสากลกับสังคม หรือลักษณะที่ไม่เหมือนกับของคนอื่นๆ

4.2 คำว่า “เอกลักษณ์” มีความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ว่าลักษณะที่เหมือนกันหรือมีส่วนร่วม เช่น ชุมชนนี้มีเอกลักษณ์อยู่ที่การทอผ้าจก หมายความว่าคนในชุมชนนี้มีอาชีพทอผ้าจกเหมือนกันหมด อย่างไรก็ตามคนไทยส่วนใหญ่นิยมใช้คำว่า “เอกลักษณ์” ในความหมายว่าลักษณะ อันเป็นเฉพาะ มีหนึ่งเดียวของสิ่งนั้น เช่น ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย

ข. คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร
ในงานส่งเสริมการเกษตร

คำสั่งกรมส่งเสริมการเกษตร

ที่ ๑๕๙๐/๒๕๖๓

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรในงานส่งเสริมการเกษตร

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ได้กำหนดประเด็นการพัฒนาด้านการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน แผนย่อยเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น การพัฒนาและต่อยอดสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น เพื่อส่งเสริมการนำอัตลักษณ์พื้นถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทยมาใช้ในการผลิตสินค้าเกษตรที่มีมูลค่าสูง รวมทั้งสินค้าที่ได้รับการรับรองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ โดยกรมส่งเสริมการเกษตรได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตร ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตร โดยการส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการผลิตทางการเกษตร รวมทั้งอนุรักษ์และฟื้นฟูวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน

ดังนั้น เพื่อให้การพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์ในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรอย่างแพร่หลาย สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น จึงแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรในงานส่งเสริมการเกษตร โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้

๑. อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร	ประธาน
๒. รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตรที่ได้รับมอบหมาย	รองประธาน
๓. ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร	กรรมการ
๔. ผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	กรรมการ
๕. ผู้อำนวยการกองพัฒนาเกษตรกร	กรรมการ
๖. ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร	กรรมการ
๗. ผู้อำนวยการกองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย	กรรมการ
๘. ผู้อำนวยการกองแผนงาน	กรรมการ
๙. ผู้อำนวยการกองส่งเสริมโครงการพระราชดำริ การจัดการพื้นที่และวิศวกรรมเกษตร	กรรมการ
๑๐. ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี	กรรมการ
๑๑. ผู้อำนวยการกองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน	กรรมการ
๑๒. ผู้อำนวยการกองขยายพันธุ์พืช	กรรมการ
๑๓. เลขาธิการกรม	กรรมการ
๑๔. หัวหน้าสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาเกลือทะเลไทย	กรรมการ
๑๕. ผู้อำนวยการกองวิจัยและพัฒนาางานส่งเสริมการเกษตร	กรรมการและเลขานุการ
๑๖. ผู้อำนวยการกลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตร
กองวิจัยและพัฒนาางานส่งเสริมการเกษตร	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๗. ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคีและเครือข่าย
กองวิจัยและพัฒนาางานส่งเสริมการเกษตร	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

โดยมีหน้าที่...

- ๒ -

โดยหน้าที่ ดังต่อไปนี้

๑. วางแผน และกำหนดแนวทางการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ ในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร และการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น
๒. ประสานงานและให้การสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานในสังกัดกรมส่งเสริมการเกษตร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายนอก
๓. ติดตามผลการดำเนินงานการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร และรายงานผลเสนอต่อ ผู้บริหารกรมส่งเสริมการเกษตร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๔. แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อปฏิบัติงานตามความเหมาะสม
๕. ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๓

(นายเข้มแข็ง ยุติธรรมดำรง)
อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร

ค. แบบสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร ปี 2564

แบบสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร ปี 2564

คำชี้แจง

1. การเก็บข้อมูลครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์รวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรในพื้นที่ เพื่อพัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรให้มีความสมบูรณ์ เป็นปัจจุบัน และสะดวกต่อการใช้งาน สามารถนำไปเผยแพร่ใช้ประโยชน์ได้ถูกต้องเหมาะสม สามารถเชื่อมโยงภาคีเครือข่ายการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นถิ่น

2. โปรดกรอกข้อความให้สมบูรณ์

แบบสอบถามนี้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามองค์ความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร

เกณฑ์การคัดเลือกภูมิปัญญาท้องถิ่น

1. เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรที่อยู่ในพื้นที่ และยังคงปฏิบัติอยู่ โดยมีลักษณะดังต่อไปนี้
อย่างใดอย่างหนึ่ง

- มีลักษณะเฉพาะในชุมชนท้องถิ่นที่เสี่ยงต่อการสูญหายหรือใกล้ขาดผู้สืบทอด
- มีลักษณะเฉพาะในชุมชนท้องถิ่นที่ยังมีผู้สืบทอดและปฏิบัติอยู่

2. มีความเป็นอัตลักษณ์บ่งบอกความเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของพื้นที่นั้นๆ

3. มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ วิชาการ ศิลปะ คุณค่าทางจิตใจ คุณค่าเชิงสร้างสรรค์ หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ควรค่าแก่การรักษาไว้

4. เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรที่ก่อให้เกิดประโยชน์ เช่น ลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต สร้างรายได้ ฯลฯ

คำนิยาม

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง องค์ความรู้ ความเชื่อ ความสามารถ ความชัดเจนของคนในท้องถิ่นที่ได้จากการสั่งสมประสบการณ์และการเรียนรู้มาเป็นระยะเวลายาวนานหรือช่วงระยะเวลาหนึ่ง มีการคิดค้นและพัฒนาอย่างต่อเนื่องแล้วถ่ายทอดสืบต่อกันมาสำหรับใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหา ปรับตัว และดำรงชีวิตให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมอย่างเหมาะสมกับยุคสมัย ภูมิปัญญาอาจแสดงออกมาทั้งในรูปที่เป็นนามธรรม เช่น โลกทัศน์ ความคิด ความเชื่อ หรือปรัชญาในการดำเนินชีวิต และในเชิงรูปธรรม เช่น เทคโนโลยีการทำมาหากิน การเกษตร ศิลปะ หัตถกรรม หรือเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ

ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร 13 ประเภท ดังนี้

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเตรียมการก่อนการปลูกพืช หมายถึง ขั้นตอนการปลูกพืชโดยเริ่มตั้งแต่การเตรียมพื้นที่ เตรียมพันธุ์ และเตรียมอุปกรณ์ทางการเกษตร เป็นต้น จนถึงขั้นตอนการปลูกพืชโดยใช้วิธี และเทคนิคต่างๆ ในการปลูกและขยายพันธุ์พืช

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการจัดการและการรักษาพืช หมายถึง ขั้นตอนการดูแล บำรุง รักษาพืชและเทคนิคในการเพิ่มผลผลิต ตั้งแต่เริ่มปลูกจนถึงขั้นตอนก่อนการเก็บเกี่ยว รวมถึงการบริหารจัดการศัตรูพืชโดยใช้วิธีต่างๆ

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว หมายถึง ขั้นตอน และวิธีการต่างๆ ที่ใช้ในการแยกส่วนของพืชที่ต้องการใช้ประโยชน์ออกจากต้นเดิม รวมถึงการบริหารจัดการศัตรูพืช และการเก็บรักษาพืชหลังการเก็บเกี่ยวเพื่อเก็บรักษาผลผลิตทางการเกษตรให้ได้ตามระยะเวลาที่เหมาะสม

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านประมง หมายถึง กระบวนการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์น้ำทุกชนิด เช่น การผลิต การแปรรูป การขนส่ง และการจำหน่าย เป็นต้น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านปศุสัตว์ หมายถึง กระบวนการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์บกทุกชนิด เช่น การผลิต การแปรรูป การขนส่ง และการจำหน่าย เป็นต้น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านแมลงเศรษฐกิจ หมายถึง กระบวนการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับแมลงเศรษฐกิจทุกชนิด เช่น การผลิต การแปรรูป การขนส่ง และการจำหน่าย เป็นต้น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรกรรมยั่งยืน หมายถึง ระบบการเกษตรที่ครอบคลุมถึงวิถีชีวิตเกษตรกร กระบวนการผลิต และการจัดการทุกรูปแบบ เพื่อให้เกิดความสมดุลทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศซึ่งนำไปสู่การพึ่งตนเองและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรและผู้บริโภค

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการจัดการน้ำและดิน หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการน้ำและดินให้เหมาะสมในการดำรงชีวิต โดยมีวัตถุประสงค์ เช่น เพื่อการอุปโภคบริโภค และเพื่อการทำการเกษตร เป็นต้น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการแพทย์แผนไทยและสมุนไพร หมายถึง กระบวนการทางการแพทย์และสมุนไพรทางการแพทย์แผนไทยที่เกี่ยวข้องกับการตรวจ วินิจฉัย บำบัด ป้องกัน หรือการส่งเสริมสุขภาพของมนุษย์ รวมถึงการผลิตยาแผนไทย การประดิษฐ์อุปกรณ์และเครื่องมือทางการแพทย์แผนโบราณ โดยผ่านการพัฒนาสืบต่อกันมา

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเครื่องมือเครื่องใช้ในทางการเกษตร หมายถึง สิ่งที่มีมนุษย์ประดิษฐ์หรือสร้างขึ้นมาใช้ผ่อนแรงหรืออำนวยความสะดวกในการทำการเกษตร และทำให้งานทางการเกษตรดำเนินไปอย่างสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านผลิตภัณฑ์และการแปรรูป หมายถึง สินค้าที่ผ่านกระบวนการต่างๆ เพื่อให้ได้สินค้าในรูปแบบใหม่เกิดเป็นผลิตภัณฑ์ที่นำออกสู่ท้องตลาดเพื่อตอบสนองความต้องการใช้ของผู้บริโภค

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านวัฒนธรรม/ความเป็นอยู่ หมายถึง วิธีการดำเนินชีวิต พฤติกรรมต่างๆ ทั้งที่เป็นนามธรรมและรูปธรรม ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์ รวมทั้งความเชื่อ ศาสนา และพิธีกรรม เป็นต้น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอื่นๆ หมายถึง ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอื่นๆ เช่น การอนุรักษ์พลัง สิ่งแวดล้อม ฯลฯ

กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรขอขอบคุณในความร่วมมือนมา ณ โอกาสนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

1. ชื่อผู้ให้ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร (ระบุเป็นกลุ่ม/รายบุคคล)

ชื่อ - สกุล อายุ..... ปี

ชื่อกลุ่ม

2. เลขบัตรประจำตัวประชาชน ---- ปี พ.ศ. เกิด

3. ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้

บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... ตำบล.....

อำเภอ..... จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์..... โทรสาร..... มือถือ

E - mail:

พิกัดแผนที่

ตอนที่ 2 องค์กรความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร

โปรดกรอกข้อความลงในช่องว่าง และทำเครื่องหมาย ในช่อง ของแบบสำรวจ

ชื่อภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร.....

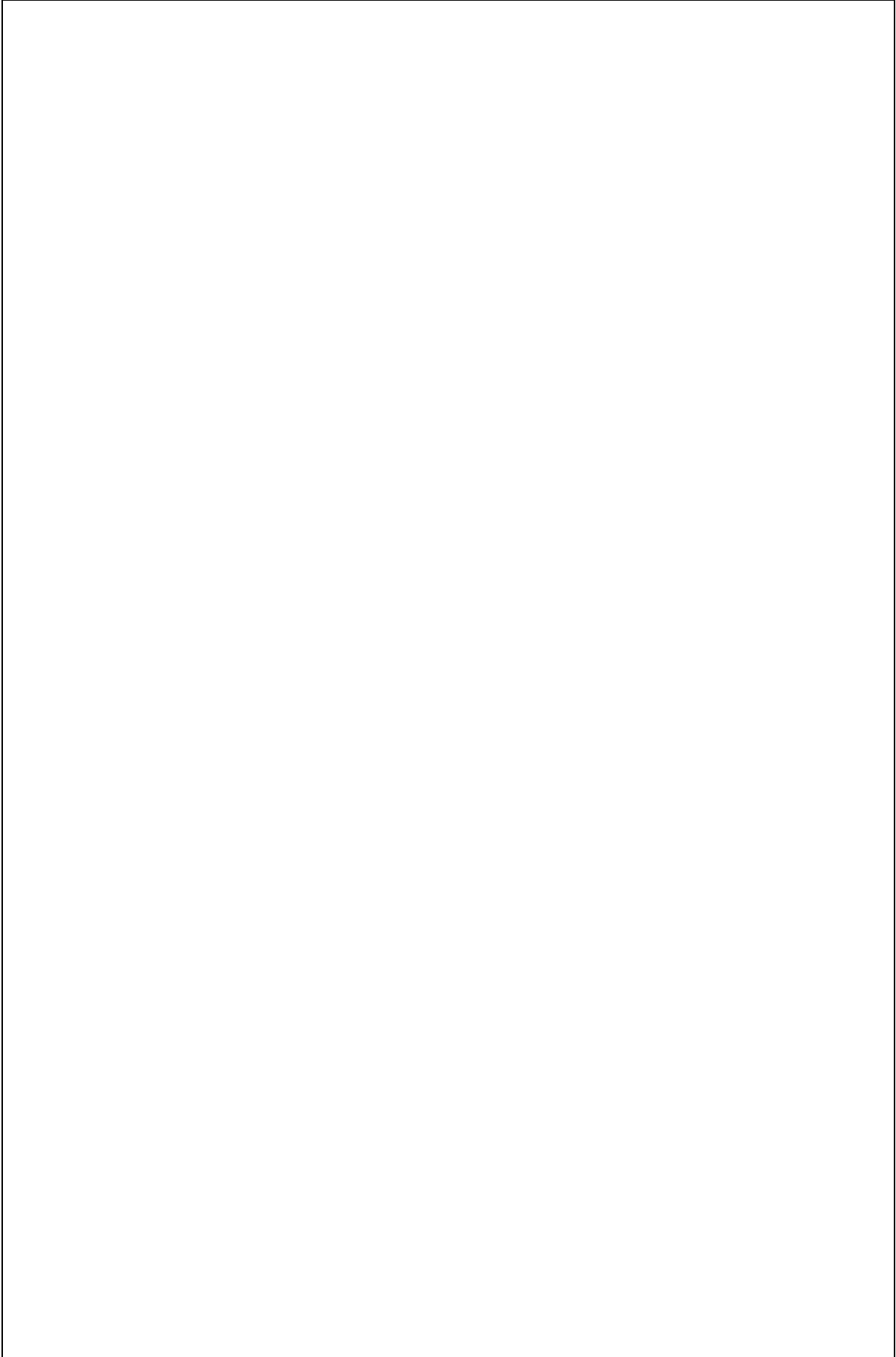
1. ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร (เลือกได้เพียง 1 ข้อ)

- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเตรียมการก่อนการปลูกพืช
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการจัดการและการอารักขาพืช
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านประมง
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านปศุสัตว์
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านแมลงเศรษฐกิจ
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรกรรมยั่งยืน
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการจัดการน้ำและดิน
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการแพทย์แผนไทยและสมุนไพร
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเครื่องมือเครื่องใช้ในทางการเกษตร
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านผลิตภัณฑ์และการแปรรูป
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านวัฒนธรรม/ ความเป็นอยู่
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอื่นๆ

2. สถานะการคงอยู่ของภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรในปัจจุบัน (เลือกได้เพียง 1 ข้อ)

- เสี่ยงต่อการสูญหาย ใกล้ขาดผู้สืบทอด มีผู้สืบทอดและปฏิบัติอยู่
- มีการปฏิบัติสืบทอดโดยทั่วไปหรืออย่างกว้างขวาง

9. รูปภาพประกอบภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร (รูปภาพต้องมีความชัดเจน)

10. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรของท่านมีการรับรองทางวิทยาศาสตร์หรือทางกฎหมายหรือไม่

ตัวอย่างเช่น เลขสารบบอาหาร (เครื่องหมายอย.), เลขทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์, เลขทะเบียน GAP/GMP เป็นต้น

ไม่มี

มี

11. การส่งเสริมและจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร

11.1 โครงการ/กิจกรรมที่มีการดำเนินงานของภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรดังกล่าว

การศึกษา วิจัย (ระบุหน่วยงาน วิธีดำเนินงาน พื้นที่ ระยะเวลา และงบประมาณ)

การอนุรักษ์ พันธุ์ (ระบุหน่วยงาน วิธีดำเนินงาน พื้นที่ ระยะเวลา และงบประมาณ)

การสืบสานและถ่ายทอด (ระบุหน่วยงาน วิธีดำเนินงาน พื้นที่ ระยะเวลา และงบประมาณ)

การพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร
(ระบุหน่วยงาน วิธีดำเนินงาน พื้นที่ ระยะเวลา และงบประมาณ)

การดำเนินงานด้านอื่นๆ (ระบุวิธีดำเนินงาน พื้นที่ ระยะเวลา และงบประมาณ)

11.2 แนวทางการส่งเสริมและจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร

การศึกษา วิจัย (ระบุหน่วยงาน วิธีดำเนินงาน พื้นที่ ระยะเวลา และงบประมาณ)

การอนุรักษ์ พันธุ์ (ระบุหน่วยงาน วิธีดำเนินงาน พื้นที่ ระยะเวลา และงบประมาณ)

การสืบสานและถ่ายทอด (ระบุหน่วยงาน วิธีดำเนินงาน พื้นที่ ระยะเวลา และงบประมาณ)

การพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร
(ระบุหน่วยงาน วิธีดำเนินงาน พื้นที่ ระยะเวลา และงบประมาณ)

.....
.....

การดำเนินงานด้านอื่นๆ (ระบุวิธีดำเนินงาน พื้นที่ ระยะเวลา และงบประมาณ)

.....
.....

12. ข้อมูลผู้รวบรวมข้อมูล

ชื่อ-นามสกุล.....

ตำแหน่ง.....

เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ.....

หน่วยงาน

ที่อยู่เลขที่..... อาคาร..... หมู่..... ซอย.....

ถนน..... แขวงตำบล/..... โทรศัพท์.....

ง. ตัวอย่างแบบสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร ปี 2564

ตัวอย่าง การตอบแบบสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร ปี 2564
“ภูมิปัญญาชาเมียง”

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

1. ชื่อผู้ให้ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร (ระบุเป็นกลุ่ม/รายบุคคล)

ชื่อ - สกุล นายxxxxxxxx xxxxxxxx อายุ 50 ปี

ชื่อกลุ่ม วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์ชาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ ศรีนาพาน-ตาแวน

2. เลขบัตรประจำตัวประชาชน — — — — ปี พ.ศ. เกิด 2510

3. ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้

บ้านเลขที่ xx หมู่ที่ xx ตำบล xx

อำเภอ เมืองน่าน จังหวัด น่าน รหัสไปรษณีย์ 55000

โทรศัพท์ 054xxxxxx โทรสาร - มือถือ 086xxxxxx

E - mail: -

พิกัดแผนที่ 18.XXXXXX,100.XXXXXX

ตอนที่ 2 องค์ความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร

โปรดกรอกข้อความลงในช่องว่าง และทำเครื่องหมาย ในช่อง ของแบบสำรวจ

ชื่อภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร ชาเมียง

1. ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร (เลือกได้เพียง 1 ข้อ)

- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเตรียมการก่อนการปลูกพืช
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการจัดการและการรักษาพืช
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านประมง
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านปศุสัตว์
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านแมลงเศรษฐกิจ
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรกรรมยั่งยืน
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการจัดการน้ำและดิน
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการแพทย์แผนไทยและสมุนไพร
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเครื่องมือเครื่องใช้ในทางการเกษตร
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านผลิตภัณฑ์และการแปรรูป
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านวัฒนธรรม/ ความเป็นอยู่
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอื่นๆ

2. สถานะการคงอยู่ของภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรในปัจจุบัน (เลือกได้เพียง 1 ข้อ)
- เสี่ยงต่อการสูญหาย ใกล้ขาดผู้สืบทอด มีผู้สืบทอดและปฏิบัติอยู่
- มีการปฏิบัติสืบทอดโดยทั่วไปหรืออย่างกว้างขวาง
3. การได้มาซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร (เลือกได้เพียง 1 ข้อ)
- สืบทอดจากบรรพบุรุษ เจ้าของภูมิปัญญาเอง / คิดค้นขึ้นมาใหม่
- พัฒนาต่อยอดจากภูมิปัญญาเดิม
4. ระยะเวลาการได้มาของภูมิปัญญา (ระบุจำนวนปี)400.....ปี
5. ประโยชน์ของภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตการเกษตร
- ส่งเสริมสุขภาพ ส่งเสริมการท่องเที่ยว ช่วยอนุรักษ์มรดกของท้องถิ่น
- อื่นๆ โปรดระบุ.....
6. การเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)
- บอกเล่าสืบทอดกันมาในชุมชน
- ผ่านปราชญ์ชาวบ้าน
- ผ่านวิทยากรชุมชน
- สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น เอกสาร หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร
- สื่อเทคโนโลยี เช่น วิทยุทัศน์ แล็บบันทึกเสียง ภาพนิ่ง สื่อคอมพิวเตอร์ สื่อออนไลน์
- ยังไม่เคยมีการเผยแพร่/ ใช้เฉพาะบุคคล
- ไม่ทราบข้อมูลการเผยแพร่
- อื่นๆ โปรดระบุ.....
7. ประวัติความเป็นมา จุดเด่น เอกลักษณ์ที่โดดเด่นเฉพาะพื้นที่ และความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร
- ชุมชนศรีนาปาน ตำบลเรือง อำเภอมือง จังหวัดน่าน เป็นแหล่งปลูกเมี่ยง หรือชา สายพันธุ์เดียวกับ ชาอัสสัม แหล่งใหญ่ของประเทศ เป็นชุมชนเก่าแก่ที่อพยพมาจากแคว้นสิบสองปันนากว่า 400 ปี นิยมปลูกไว้สำหรับบริโภคภายในครัวเรือน(ของคบเคี้ยว) ส่วนใหญ่จะปลูกเมี่ยง อยู่ได้ร่มเงาของต้นไม้ใหญ่ตามเชิงเขา หรือทำลายป่าสภาพพื้นที่ที่ปลูกเมี่ยงอยู่ที่ความสูงจากระดับน้ำทะเล ตั้งแต่ 300 - 1,000 เมตร ชาวบ้านผูกพันกับการปลูกเมี่ยง และมีเมี่ยงอมเป็นของกินเล่นหลังอาหาร อมแก้ง่วงได้ดีไม่แพ้กาแฟ
- เมี่ยงอม ทำมาจากใบชาหรือใบเมี่ยงที่ไม่อ่อนหรือไม่แก่เกินไป นำมาหมักจนออกรสเปรี้ยวแกมฝาด สมัยก่อนจะหมักในบ่อทำจากไม้ ปัจจุบันหายากแล้วจึงเปลี่ยนมาหมักในโอ่งมังกรแทน ประเภทของเมี่ยงอมที่นิยมทำกัน เช่น เมี่ยงหมี เมี่ยงเค็ม และเมี่ยงหวาน โดยเลือกใส่ไส้เมี่ยงให้ได้รสชาติอย่างใดอย่างหนึ่งตามชอบ ซึ่งอาจจะเป็นเกลือเม็ด น้ำตาล ชিং หรือมะกอก การพั้นเมี่ยงให้เป็นอมจะใช้ใบเมี่ยง 2-3 ใบเพื่อให้ได้ความหนาตามต้องการ แล้วจึงจับใบเมี่ยงพับเข้าหากันแล้วห่อเป็นคำ

ปัจจุบันคนรุ่นใหม่ไม่ค่อยนิยมอมเมี่ยงกัน หมู่บ้านทำเมี่ยงแห่งนี้จึงปรับตัวตามความเปลี่ยนแปลง โดยการนำยอดชามาแปรรูปผลิตเป็นชารสุนุ่ม กลิ่นหอมละมุน ทั้งชาเขียวที่ทำจากชายอดสด และชาดำที่ผ่านการหมัก ส่วนใบที่แก่แล้วใช้ผลิตเป็นเมี่ยงอม พร้อมกับร่วมมือกันจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นำเสนอเส้นทางสายชา ที่ถือได้ว่าเป็นเอกลักษณ์คู่ชุมชนมาอย่างยาวนาน และเป็นอีกแนวทางที่ช่วยสร้างรายได้เสริมกระจายในชุมชน

8. รายละเอียดขั้นตอนและวิธีการของภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร

(ระบุรายละเอียด เช่น วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการดำเนินการ/วิธีทำ ราคาจำหน่าย)

การปลูก

ปลูกตามไหล่เขาได้ร่มไม้ใหญ่ ซึ่งเกษตรกรจะมีการดูแลรักษาเป็นอย่างดี โดยเฉพาะการป้องกันไฟป่าด้วยการจัดทำแนวกันไฟทุก ๆ ปี จึงทำให้ผืนป่ามีความอุดมสมบูรณ์ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและ เกษตรกรขยายพันธุ์เพิ่มผลผลิตในการเพาะปลูกโดยการเพาะเมล็ด หรือนำต้นอ่อนที่เกิดจากเมล็ดที่งอกเองตามธรรมชาติในป่าไปปลูกยังพื้นที่ว่างภายในสวนป่า หรือภายในพื้นที่ของตนเอง ต้นเมี่ยงในป่าโดยมากจะอยู่ใต้ร่มเงาของต้นไม้ใหญ่ ป่าเมี่ยงมีค่าใช้จ่ายในการบำรุงดูแลรักษาน้อยมาก ไม่จำเป็นต้องให้น้ำและปุ๋ย เนื่องจากต้นเมี่ยงอาศัยน้ำและปุ๋ยจากธรรมชาติ การดูแลจะมีเพียงการตัดแต่งกิ่ง ซึ่งจะทำปีละ 1 ครั้งในช่วงปลายปี เพื่อไม่ให้ต้นเมี่ยงสูงใหญ่จนเกินไป ทำให้สะดวกในการเก็บเกี่ยวและเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ใบเมี่ยงแตกยอดใหม่ การเก็บใบเมี่ยงนั้นจะทำในตอนเช้าตรู่ของแต่ละวันชาวบ้านจะเข้าป่า หรือ สวนป่าไปเก็บใบเมี่ยงในเขตพื้นที่ของตน เพื่อนำใบเมี่ยงสดมาทิ้งในตอนสายหรือตอนเย็นของวันนั้นๆ หมุนเวียนเปลี่ยนไปในแต่ละวันตามจุดต่างๆ ภายในสวน จึงสามารถเก็บผลผลิตเมี่ยงได้ตลอดปี ต้นเมี่ยงแต่ละต้นนั้นสามารถเก็บผลผลิตได้เฉลี่ยปีละ 4 ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ 1 เมี่ยงต้นปี เก็บเดือนมกราคม ใบเมี่ยงจะอ่อน ขายได้ราคาดี

ครั้งที่ 2 เมี่ยงกลางปี เก็บเดือนพฤษภาคม ใบเมี่ยงจะสวย และเมี่ยงจะออกสู่ตลาดมาก

ครั้งที่ 3 เมี่ยงส้อย เก็บเดือนสิงหาคม

ครั้งที่ 4 เมี่ยงเหมย เก็บเดือนธันวาคม เป็นเมี่ยงในฤดูหนาว ผลผลิตน้อย

วิธีการทำแปรรูปเมี่ยงอม

1. การเก็บใบเมี่ยง ใบเมี่ยงควรเก็บใบที่มีลักษณะระยะปานกลาง ไม่อ่อนหรือไม่แก่เกินไป ก้านจะมีสีเหลือง
2. การหอมเมี่ยง หรือ มัดเมี่ยง คือการการมัดเมี่ยงให้สวยงามเพื่อเตรียมนึ่ง
3. การนึ่งเมี่ยง นำไปเมี่ยงที่มัดแล้ว ใส่ในไหๆ ละ ๘๐-๑๐๐ มัด ใช้เวลานึ่ง ๓๐-๔๐ นาที
4. การผึ่งเมี่ยง นึ่งแล้ว นำเมี่ยงมาผึ่งให้เย็น ประมาณ ๓๐ นาที และจัดระเบียบ ทำให้สวยงาม
5. การหมักเมี่ยง คนในสมัยก่อนจะนำเมี่ยงไปหมักในบ่อ (ทำจากไม้) แต่เนื่องจากปัจจุบันหาได้ยาก ปัจจุบันจึงได้ปรับเปลี่ยนมาหมักในโองมังกรแทน ประมาณ ๑๕ วัน ก็สามารถนำเมี่ยงมาอมได้

วิธีการทำผลิตชาด้วยเครื่อง

1. การเก็บยอดชา ยอดชาสดที่ดีที่สุดคือ ๑ ยอด ๒ ใบ และเก็บด้วยมือ
2. การผึ่งยอดชาควรผึ่งประมาณ ๒ ชั่วโมง สภาพใบจะเหี่ยว อ่อนนุ่ม และมีความยืดหยุ่น
3. การคั่วยอดชา นำเข้าเครื่องคั่ว ใช้เวลา ๕ นาที ในอุณหภูมิ ๒๓๐ องศาเซลเซียส
4. การนวดยอดชา นำเข้าเครื่องนวดใช้เวลาประมาณ ๕ นาที นวดได้ประมาณ ๑๖ กิโลกรัม เป็นขั้นตอนขยี้ใบชาให้เซลล์เนื้อเยื่อของใบแตก

5. การตีเส้น นำเข้าเครื่องตีเส้น จนหมดชาที่นวดมา เป็นการกระจายยอดชาไม่ให้พันกันเป็นก้อน
6. การอบชา เพื่อต้องการหยุดยั้งปฏิกิริยาหรือหยุดการหมักของชา และลดความชื้นในใบชา การตากชา ตากเพื่อให้ยอดชาแห้ง หลีกจากออกจากเครื่องอบมาแล้ว
7. การคัดบรรจุหีบห่อ นำบรรจุถุงหรือวัสดุต่างๆ เพื่อจำหน่ายต่อไป

วิธีการทำผลิตชาด้วยมือ

1. การเก็บยอดชา
2. การผึ่งยอดชา
3. การคั่วยอดชา จะใช้กระทะความร้อนประมาณ ๒๐๐-๒๕๐ องศาเซลเซียส การคั่วให้สุกใช้เวลาประมาณ ๕ นาที
4. การนวดด้วยมือ ใช้ปริมาณชาน้อย ไม่เกิน ๕ กิโลกรัม นวดเป็นวงกลมทวนเข็มนาฬิกา จนสังเกตชาเป็นเกลียว
5. ตีชา นำชาที่นวดเสร็จเอามาตีกับฝ่ามือเพื่อให้ชากระจายตัว
6. ตากด้วยแสงแดด ประมาณ ๑๖ ชั่วโมงขึ้นไป
7. คัดบรรจุหีบห่อ เพื่อจำหน่ายต่อไป

9. รูปภาพประกอบภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร (รูปภาพต้องมีความชัดเจน)

10. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรของท่านมีการรับรองทางวิทยาศาสตร์หรือทางกฎหมายหรือไม่

ตัวอย่างเช่น เลขสารบบอาหาร (เครื่องหมายอย.), เลขทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์, เลขทะเบียน GAP/GMP เป็นต้น

ไม่มี

มีผลิตภัณฑ์ฯแห่ง เลขที่ อย. xx-x-xxxxxx-x-xxxx.....

11. การส่งเสริมและจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร

11.1 โครงการ/กิจกรรมที่มีการดำเนินงานของภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรดังกล่าว

การศึกษา วิจัย (ระบุหน่วยงาน วิธีดำเนินงาน พื้นที่ ระยะเวลา และงบประมาณ)

.....

การอนุรักษ์ พื้นฟู (ระบุหน่วยงาน วิธีดำเนินงาน พื้นที่ ระยะเวลา และงบประมาณ)

.....

การสืบสานและถ่ายทอด (ระบุหน่วยงาน วิธีดำเนินงาน พื้นที่ ระยะเวลา และงบประมาณ)

.....

การพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร

(ระบุหน่วยงาน วิธีดำเนินงาน พื้นที่ ระยะเวลา และงบประมาณ)

วิธีดำเนินงาน - กิจกรรมศูนย์การเรียนรู้เชิงเกษตร เป็นฐานเรียนรู้กิจกรรมต่างๆ ได้แก่

1) เรียนรู้เส้นทางเมืองอม

2) เรียนรู้เส้นทางจากเมืองสู่ซา

3) เรียนรู้เชื่อมโยงวิถีวัฒนธรรม ภูมิปัญญา ประเพณี ความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับเมือง

เช่น การเช่นไหว้เจ้าหลวงป่าเมือง พิธีกรรมหล่อเมือง การเลี้ยงผีขุนน้ำ เป็นต้น

สนับสนุนโดย สำนักงานเกษตรอำเภอและองค์การบริหารส่วนตำบล

พื้นที่ - ตำบลเรือง อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน

ระยะเวลา - พ.ศ.2555 ถึงปัจจุบัน

งบประมาณ - xx,xxx บาท

การดำเนินงานด้านอื่นๆ (ระบุหน่วยงาน วิธีดำเนินงาน พื้นที่ ระยะเวลา และงบประมาณ)

.....

11.2 แนวทางการส่งเสริมและจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร

การศึกษา วิจัย (ระบุหน่วยงาน วิธีดำเนินงาน พื้นที่ ระยะเวลา และงบประมาณ)

การวิจัยสารอาหารที่มีประโยชน์ของชาในพื้นที่ เพื่อต่อยอดในการทำผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ โดยสมาชิกในชุมชนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สถาบันการศึกษา ศูนย์วิจัยต่างๆ

การอนุรักษ์ ฟื้นฟู (ระบุหน่วยงาน วิธีดำเนินงาน พื้นที่ ระยะเวลา และงบประมาณ)

การสืบสานและถ่ายทอด (ระบุหน่วยงาน วิธีดำเนินงาน พื้นที่ ระยะเวลา และงบประมาณ)

การจัดทำแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

การพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร

(ระบุหน่วยงาน วิธีดำเนินงาน พื้นที่ ระยะเวลา และงบประมาณ)

การดำเนินงานด้านอื่นๆ (ระบุวิธีดำเนินงาน พื้นที่ ระยะเวลา และงบประมาณ)

12. ข้อมูลผู้รวบรวมข้อมูล

ชื่อ-นามสกุล.....นางสาวxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

ตำแหน่ง.....นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ.....xxxxxxxxxx

หน่วยงาน.....สำนักงานเกษตรอำเภอxxxxxxxxxxxx

ที่อยู่เลขที่.....xxxx อาคาร.....xxxx หมู่.....xxxx ซอย.....xxxx

ถนน.....xxxx แขวง/ตำบล.....xxxx จังหวัด.....xxxx

ตัวอย่าง การตอบแบบสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร ปี 2564
“ภูมิปัญญาข้าวฮางหอมทองสกลทวาปี”

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

1. ชื่อผู้ให้ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร (ระบุเป็นกลุ่ม/รายบุคคล)

ชื่อ - สกุลนางxxxxxxxxxxxx xxxxxxxxxxxx.....อายุ 40 ปี

ชื่อกลุ่ม

2. เลขบัตรประจำตัวประชาชน — — — — ปี พ.ศ. เกิด 2499

3. ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้

บ้านเลขที่ xx หมู่ที่ xx ตำบล xx

อำเภอ วาริชภูมิ จังหวัด สกลนคร รหัสไปรษณีย์ 47150

โทรศัพท์ 060xxxxxx โทรสาร - มือถือ 075xxxxxxx

E - mail:

พิกัดแผนที่ 17.XXXXXX,103.XXXXXX

ตอนที่ 2 องค์ความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร

โปรดกรอกข้อความลงในช่องว่าง และทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ของแบบสำรวจ

ชื่อภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร ข้าวฮางหอมทองสกลทวาปี

1. ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร (เลือกได้เพียง 1 ข้อ)

- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเตรียมการก่อนการปลูกพืช
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการจัดการและการอารักขาพืช
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านประมง
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านปศุสัตว์
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านแมลงเศรษฐกิจ
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรกรรมยั่งยืน
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการจัดการน้ำและดิน
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการแพทย์แผนไทยและสมุนไพร
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเครื่องมือเครื่องใช้ในทางการเกษตร
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านผลิตภัณฑ์และการแปรรูป
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านวัฒนธรรม/ ความเป็นอยู่
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอื่นๆ

2. สถานะการคงอยู่ของภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรในปัจจุบัน (เลือกได้เพียง 1 ข้อ)
- เสี่ยงต่อการสูญหาย ใกล้ขาดผู้สืบทอด มีผู้สืบทอดและปฏิบัติอยู่
- มีการปฏิบัติสืบทอดโดยทั่วไปหรืออย่างกว้างขวาง
3. การได้มาซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร (เลือกได้เพียง 1 ข้อ)
- สืบทอดจากบรรพบุรุษ เจ้าของภูมิปัญญาเอง / คิดค้นขึ้นมาใหม่
- พัฒนาต่อยอดจากภูมิปัญญาเดิม
4. ระยะเวลาการได้มาของภูมิปัญญา (ระบุจำนวนปี)100.....ปี
5. ประโยชน์ของภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตการเกษตร
- ส่งเสริมสุขภาพ ส่งเสริมการท่องเที่ยว ช่วยอนุรักษ์มรดกของท้องถิ่น
- อื่นๆ โปรดระบุ.....
6. การเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)
- บอกเล่าสืบทอดกันมาในชุมชน
- ผ่านปราชญ์ชาวบ้าน
- ผ่านวิทยากรชุมชน
- สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น เอกสาร หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร
- สื่อเทคโนโลยี เช่น วิทยุทัศน์ แลกบันทึกลงเสียง ภาพนิ่ง สื่อคอมพิวเตอร์ สื่อออนไลน์
- ยังไม่เคยมีการเผยแพร่/ ใช้เฉพาะบุคคล
- ไม่ทราบข้อมูลการเผยแพร่
- อื่นๆ โปรดระบุ.....
7. ประวัติความเป็นมา จุดเด่น เอกลักษณ์ที่โดดเด่นเฉพาะพื้นที่ และความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร
- ลักษณะภูมิประเทศ จังหวัดสกลนคร มีลักษณะเป็นแอ่งก้นกระทะตอนบนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พื้นแผ่นดินเป็นคลื่นลอนน้อยๆ บริเวณตอนกลางค่อนข้างลาดชันมีเทือกเขาภูพาน มีแหล่งน้ำธรรมชาติขนาดใหญ่สำหรับการเกษตร คือ หนองหาน และลำน้ำสงคราม ลำน้ำพุง ลำน้ำยาม ลำน้ำห้วยปลาหาง ลำน้ำอูน ลำน้ำก่ำ จึงเป็นแหล่งปลูกข้าวคุณภาพดีโดยเฉพาะที่อำเภอวาริชภูมิ อำเภอฟังโคน และอำเภออากาศอำนวย นอกจากนี้จะเป็นแหล่งปลูกข้าวคุณภาพดีแล้ว ยังเป็นแหล่งผลิตข้าวฮางโดยเฉพาะตั้งแต่อดีตจนเป็นตำนานสืบชานกันมาในปัจจุบัน
- ประวัติความเป็นมา จังหวัดสกลนคร ในอดีตเรียกเมืองหนองหารหลวง ต่อมาได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็นราชธานี พ.ศ. 2370 สมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พร้อมทั้งเปลี่ยนนามเมืองใหม่ว่าสกลทวาปี และ พ.ศ. 2381 ได้มีการจัดตั้งเจ้าราชวงศ์(ดำ) สืบเชื้อสายมาจากเจ้าเมืองนครพนม และเปลี่ยนนามเมืองอีกครั้งเป็นเมืองสกลนคร ครั้ง พ.ศ. 2476 มีการเปลี่ยนแปลงระบบบริหารราชการแผ่นดินของประเทศสยามเมืองสกลนคร จึงเปลี่ยนนามมาเป็น จังหวัดสกลนคร นับแต่นั้นเป็นต้นมา ประชากรในพื้นที่เป็นกลุ่มคนที่อพยพมาจากเมืองเก่าๆ ทางฝั่งซ้ายของลำน้ำโขง โดยเฉพาะ

ชนเผ่าภูเขาไทในอดีต 200 ปีที่แล้ว ท้าวผาอิน จะอพยพมาอยู่บ้านบ่อ (เป็นหมู่บ้านหนึ่งในอำเภวาริชภูมิ) ท่านมีลูกหลายคน เลี้ยงวัว เลี้ยงควายทำไร่ไถนา ข้าวไม่พอกิน เหลือเวลาอีกตั้งหนึ่งเดือนก่อนถึงฤดูกาลเก็บเกี่ยว เลยเก็บข้าวที่ใกล้จะสุก(เริ่มจะออกเหลืองอ่อนๆ) มาผ่านกรรมวิธีตามภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเฉพาะการนึ่ง เต่าที่ใช้ซึ่งจะขุดดินทำเป็นร่องหรือราง(ฮาง) เพื่อเป็นที่ใส่ฟืน แล้วทำเป็นปากปล่องสำหรับให้เปลวไฟขึ้นและตั้งหม้อนึ่ง ภาษาอีสานเรียกว่า ตาฮาง ดังนั้นชื่อ " ข้าวฮาง" จึงเป็นชื่อเรียกตามลักษณะนามของเต่าที่ใช้ซึ่งข้าว ซึ่งข้าวฮางหอมทองสกลทวาปี มีความโดดเด่น คือเป็นข้าวกล้องที่ได้จากการแปรรูปข้าวเปลือกเหนียว พันธุ์ กข. 6 หรือข้าวเปลือกเจ้าพันธุ์ข้าวดอกมะลิ 105 ในระยะเป็นน้ามน้ำไม่แก่จัด ที่ปลูกในพื้นที่อำเภวาริชภูมิ อำเภอฟังโคน และอำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร โดยนำมาผ่านกรรมวิธีเฉพาะตามหลักประเพณีการทำข้าวฮาง ที่สืบทอดกันมาในพื้นที่

8. รายละเอียดขั้นตอนและวิธีการของภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร

การปลูก

- 1) พื้นที่ปลูกต้องอยู่ในพื้นที่ อำเภวาริชภูมิ อำเภอฟังโคน และอำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร
- 2) เกษตรกร/กลุ่มเกษตรกร ที่ผลิตข้าวฮางหอมทองสกลทวาปีเป็นข้าวที่มีการรับรองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ผู้ปลูกที่จะใช้ชื่อข้าวฮางหอมทองสกลทวาปีต้องมาขึ้นทะเบียนเป็นสมาชิกก่อนเริ่มทำการผลิต
- 3) ปลูกในช่วงฤดูนาปี
- 4) เก็บเกี่ยวในระยะข้าวเปลือกเป็นน้ามน้ำยังไม่แก่จัด (ขนาดพัฒนาเมล็ดประมาณร้อยละ 85 ขึ้นไป) มีคุณภาพดีไม่มีสิ่งเจือปน สามารถตรวจสอบคุณภาพได้
- 5) การเก็บรักษาผลผลิตข้าวให้มีความชื้นที่เหมาะสมไม่เกินร้อยละ 10

การแปรรูป

ผลผลิตข้าวเปลือกมาแปรสภาพเป็นข้าวกล้อง ตามกระบวนการ ดังนี้

- 1) นำข้าวเปลือกที่ยังไม่แก่จัดมาพักบ่มไว้ 2 คืน (ใส่ถุงและปิดปากถุง เพื่อให้เปลือกข้าวอ่อนลง)
- 2) นำข้าวเปลือกที่พักไว้ไปแช่น้ำ 12 ชั่วโมงและคัดแยกเมล็ดลีบออก
- 3) นำไปนึ่ง ประมาณ 40 นาที
- 4) ยกกลงแล้วใช้น้ำรดข้าวหนึ่งให้เปียกทุกเมล็ดอย่างทั่วถึง พักไว้ 20 นาที ราดน้ำเย็นอีกครั้ง
- 5) ผึ่งลมหรือตากแดดให้ข้าวเปลือกที่นึ่งแล้วแห้ง
- 6) สีโดยไม่ขัดเมล็ดข้าว แล้วผึ่งลมให้แห้งสนิท
- 7) การแปรรูปต้องทำในเขตพื้นที่อำเภวาริชภูมิ อำเภอฟังโคน และอำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนครเท่านั้น การเคลื่อนย้าย กองเก็บ การรักษาสภาพ และการส่งมอบ มีขั้นตอนในการควบคุมวัตถุดิบ ขั้นตอนการผลิตการแปรรูปทุกขั้นตอน และควบคุมการบรรจุภัณฑ์ก่อนส่งจำหน่าย มีการจัดจำหน่ายสินค้าข้าวฮางหอมทองสกลทวาปี โดยไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง

การบรรจุหีบห่อ

- 1) รายละเอียดบนฉลากให้ประกอบด้วยคำว่า " ข้าวฮางหอมทองสกลทวาปี "
- 2) ให้ระบุ น้ำหนัก จำนวนถุง และวันที่บรรจุ

9. รูปภาพประกอบภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร (รูปภาพต้องมีความชัดเจน)

การผลิตข้างฮางหอมสกลทวาปี

ขั้นตอนการนึ่งข้าว

ผึ่งลมหรือตากแดดให้ข้าวเปลือกที่นึ่งแล้วแห้ง

10. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรของท่านมีการรับรองทางวิทยาศาสตร์หรือทางกฎหมายหรือไม่

ตัวอย่างเช่น เลขสารบบอาหาร (เครื่องหมายอย.), เลขทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์, เลขทะเบียน GAP/GMP เป็นต้น

ไม่มี

มีทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ เลขที่ สข.49100014.....

11. การส่งเสริมและจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร

11.1 โครงการ/กิจกรรมที่มีการดำเนินงานของภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรดังกล่าว

การศึกษา วิจัย (ระบุหน่วยงาน วิธีดำเนินงาน พื้นที่ ระยะเวลา และงบประมาณ)

- การศึกษาวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตภัณฑ์ข้าวฮางอก (มหาวิทยาลัยxxxx)

- การศึกษาวิเคราะห์สารอาหารในผลิตภัณฑ์ข้าวฮางอก (สถาบันxxxx)

การอนุรักษ์ ฟื้นฟู (ระบุหน่วยงาน วิธีดำเนินงาน พื้นที่ ระยะเวลา และงบประมาณ)

การสืบสานและถ่ายทอด (ระบุหน่วยงาน วิธีดำเนินงาน พื้นที่ ระยะเวลา และงบประมาณ)

วิธีดำเนินงาน การถ่ายทอดภูมิปัญญาการผลิตข้างฮางหอมสกลทวาปีผ่านกิจกรรมต่างๆ

หน่วยงาน - สำนักงานเกษตรจังหวัดสกลนคร

พื้นที่ - อำเภอวาริชภูมิ จังหวัดสกลนคร

ระยะเวลา - พ.ศ.2550 ถึงปัจจุบัน

งบประมาณ - 50000บาท

การพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร (ระบุหน่วยงาน วิธีดำเนินงาน พื้นที่ ระยะเวลา และงบประมาณ)

.....

การดำเนินงานด้านอื่นๆ (ระบุหน่วยงาน วิธีดำเนินงาน พื้นที่ ระยะเวลา และงบประมาณ)

.....

11.2 แนวทางการส่งเสริมและจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร

การศึกษา วิจัย (ระบุหน่วยงาน วิธีดำเนินงาน พื้นที่ ระยะเวลา และงบประมาณ)

.....

การอนุรักษ์ ฟื้นฟู (ระบุหน่วยงาน วิธีดำเนินงาน พื้นที่ ระยะเวลา และงบประมาณ)

.....

การสืบสานและถ่ายทอด (ระบุหน่วยงาน วิธีดำเนินงาน พื้นที่ ระยะเวลา และงบประมาณ)

การจัดทำแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร จัดทำจุดเรียนรู้การผลิตข้าวฮาง ตลอดจนวิถีชีวิตของคนในพื้นที่

การพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร

(ระบุหน่วยงาน วิธีดำเนินงาน พื้นที่ ระยะเวลา และงบประมาณ)

พัฒนาบรรจุภัณฑ์ และผลิตภัณฑ์ข้าวฮางแปรรูปประเภทอื่นๆ

หน่วยงานรับผิดชอบ ชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

พื้นที่ - ขอบเขตอำเภอวาริชภูมิ

ระยะเวลา - ปัจจุบัน -2565.

งบประมาณ 100000 บาท

การดำเนินงานด้านอื่นๆ (ระบุวิธีดำเนินงาน พื้นที่ ระยะเวลา และงบประมาณ)

.....

12. ข้อมูลผู้รวบรวมข้อมูล

ชื่อ-นามสกุล..... นายxxxxxxxxx xxxxxxxxxxxx

ตำแหน่ง..... นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ..... xxxxxxxxx

หน่วยงาน..... สำนักงานเกษตรอำเภอxxxxxxxxxx

ที่อยู่เลขที่..... xxxx อาคาร..... xxxx หมู่..... xxxx ซอย..... xxxx

ถนน..... xxxx แขวง/ตำบล..... xxxx จังหวัด..... xxxx

จ. ขั้นตอนการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม 6 จุด

ขั้นตอนการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม 6 จุด

ประชุม/เวที	วัตถุประสงค์	กระบวนการ/แนวทาง	ประเด็นคำถาม/ประเด็นพิจารณา	ผลลัพธ์ที่ต้องการ
<ul style="list-style-type: none"> จัดประชุมเจ้าหน้าที่ส่วนกลางร่วมกับหน่วยงานระดับเขต 	<p>เพื่อคัดเลือกภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรที่มีความเป็นเอกลักษณ์โดดเด่นของพื้นที่ นำมาพัฒนาต่อยอดสร้างคุณค่าทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและทรัพยากรธรรมชาติ</p>	<p>การพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการค้นห่องค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรและหาแนวทางพัฒนาจากภูมิปัญญา ทั้งในรูปแบบสินค้าหรือบริการ และกระบวนการผลิตที่เป็นวิถีชีวิตดั้งเดิมหรือนวัตกรรมใหม่จากฐานภูมิปัญญา เพื่อสร้างอัตลักษณ์ของชุมชน</p> <ul style="list-style-type: none"> - จังหวัดเสนอภูมิปัญญาที่โดดเด่นและมีความเป็นเอกลักษณ์ 1 เรื่อง - เขตคัดเลือกภูมิปัญญา เขตละ 1 จุด / เรื่อง เสนอกรมพิจารณาเห็นชอบ 	<p>เกณฑ์การคัดเลือก</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรที่อยู่ในพื้นที่และยังคงปฏิบัติอยู่ โดยมีลักษณะดังต่อไปนี้โดยหนึ่ง <ul style="list-style-type: none"> - มีลักษณะเฉพาะในชุมชนท้องถิ่นที่เสี่ยงต่อการสูญหาย หรือใกล้ขาดผู้สืบทอด - มีลักษณะเฉพาะในชุมชนท้องถิ่นที่ยังมีผู้สืบทอดและปฏิบัติอยู่ 2. มีความเป็น อัตลักษณ์ บ่งบอกความเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของพื้นที่นั้น ๆ 3. มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ วิชาการ ศิลปะ คุณค่าทางจิตใจ คุณค่าเชิงสร้างสรรค์ หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ควรค่าแก่การรักษาไว้ 4. เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรที่ก่อให้เกิดประโยชน์ เช่น ลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต สร้างรายได้ 	<p>พื้นที่หรือชุมชน ที่มีความเหมาะสมด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ประโยชน์ได้อย่างโดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์ และมีความพร้อมในการพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้จากภูมิปัญญาเพื่อสร้างอัตลักษณ์</p>
<ul style="list-style-type: none"> การจัดเวทีชุมชนครั้งที่ 1 	<p>เพื่อค้นห่องค์ความรู้ และปรับกระบวนการทัศน์</p>	<ul style="list-style-type: none"> - แสวงหา/รวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น - ปรับกระบวนการทัศน์ 	<ul style="list-style-type: none"> - สัมภาษณ์เชิงลึกปราชญ์ภูมิปัญญาหรือเกษตรกรต้นแบบ ผู้นำชุมชน - วิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วมเส้นแบ่งเวลา(Timeline) - บัตรคำและแผนผังก้างปลา - แผนผังต้นไม้ (Problem) - แผนที่ความคิด (Mind map) 	<p>ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ความเป็นมาและการใช้ประโยชน์ที่ผ่านมาของชุมชน</p>

ประชุม/เวที	วัตถุประสงค์	กระบวนการ/แนวทาง	ประเด็นคำถาม/ประเด็นพิจารณา	ผลลัพธ์ที่ต้องการ
● การจัดเวทีชุมชน ครั้งที่ 2	เพื่อวิเคราะห์ชุมชนและกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาภูมิปัญญา	<ul style="list-style-type: none"> - วิเคราะห์สถานการณ์และโอกาส - วิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม - กำหนดเป้าหมายร่วมกันของชุมชน - เวทีเติมเต็มความรู้ทักษะ(ตามจำเป็น) 	<ul style="list-style-type: none"> - การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพื้นที่ (Area Base) - ปฏิทินการผลิตและวัฒนธรรม - วิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) - แผนที่ความคิด (Mind map) 	สถานการณ์ เป้าหมายในการพัฒนาภูมิปัญญาของชุมชน
● การจัดเวทีชุมชน ครั้งที่ 3	เพื่อกำหนดแนวทางพัฒนาภูมิปัญญา และสร้างกลไกขับเคลื่อนของชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> - สรุปแนวทางพัฒนาของชุมชน ระยะสั้น - ยาว (ทำเอง/ทำร่วมกับหน่วยงานหรือองค์กร) - ประเด็นความต้องการพัฒนาจากหน่วยงานภายนอกสนับสนุน - สร้างกลไกการขับเคลื่อนของชุมชน - เวทีเติมเต็มความรู้ทักษะ(ตามจำเป็น) 	<ul style="list-style-type: none"> - การวิเคราะห์สถานการณ์ (SWOT) - บัตรคำและแผนผังก้างปลา - แผนผังต้นไม้ (Problem) - แผนที่ความคิด (Mind map) 	แนวทางการพัฒนาภูมิปัญญา ของชุมชน
● การจัดเวทีชุมชน ครั้งที่ 4	สรุปบทเรียน คืบข้อมูลและเชื่อมโยงแผนพัฒนากับเครือข่ายต่างๆ	<ul style="list-style-type: none"> - คืบข้อมูลจากการจัดเวที 1-3 - ผู้แทนเกษตรกรและชุมชนร่วมชี้แจงแผนพัฒนาภูมิปัญญาเพื่อเชื่อมโยงแผนกับหน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง 	<ul style="list-style-type: none"> - ประชุมชี้แจงและนำเสนอผล - เวทีรับฟังความเห็นสาธารณะ - ปรับปรุงและพัฒนาจุดเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น - การเรียนรู้หลังทำงาน (AAR) 	แผนพัฒนาอัตลักษณ์พื้นที่ถิ่นจากภูมิปัญญาของชุมชน
● ประชุมสรุปผล	เพื่อสรุปผลการดำเนินงานและค้นหารูปแบบการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อใช้ประโยชน์ในงานส่งเสริมการเกษตร	<ul style="list-style-type: none"> - สรุปบทเรียนและถอดองค์ความรู้จากการดำเนินงานของ 6 พื้นที่ - เผยแพร่สร้างความรู้ ความเข้าใจแนวทางส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานส่งเสริมการเกษตร 	<ul style="list-style-type: none"> - ประชุมเชิงปฏิบัติการ 	รูปแบบและแนวทางการขับเคลื่อนการพัฒนาอัตลักษณ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร

ฉ. แบบรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการพัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร
เพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นที่

**แบบรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการพัฒนาฐานข้อมูล
ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นที่
หน่วยงาน.....(จังหวัด/เขต).....**

ภูมิปัญญาเรื่อง.....
 พื้นที่ดำเนินงาน หมู่ที่ หมู่บ้าน
 ตำบลอำเภอ..... จังหวัด.....

1. การจัดเวทีชุมชน

ประเด็น	ผลการดำเนินงาน	ปัญหาอุปสรรค/แนวทางแก้ไข
1.1 การจัดเวทีครั้งที่ 1 วันที่...../...../.....
1.2 การจัดเวทีครั้งที่ 2 วันที่...../...../.....
1.3 การจัดเวทีครั้งที่ 3 วันที่...../...../.....
1.4 การจัดเวทีครั้งที่ 4 วันที่...../...../.....

2. การขับเคลื่อนการดำเนินงาน

ประเด็น	ผลการดำเนินงาน	ปัญหาอุปสรรค/การแก้ไข
.....
.....
.....

3. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงพัฒนาโครงการ

.....

ลงชื่อ
 (.....)

หน่วยงาน.....

หมายเหตุ ให้หน่วยงานระดับจังหวัดและเขต จัดทำรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงาน ภายใน ๑๕ วัน หลังจากเสร็จสิ้น การจัดเวทีชุมชนในแต่ละครั้ง (รายงาน ๔ ครั้ง) ส่งให้กองวิจัยและพัฒนาส่งเสริมการเกษตร และจัดส่งไฟล์ทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ doaeppumpunya@gmail.com

ช. แบบสรุปแนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์พื้นที่ถิ่นจากภูมิปัญญาของชุมชน

แบบสรุปแนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์พื้นที่จากภูมิปัญญาของชุมชน
เรื่อง.....
ชุมชน.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

1. เป้าหมายร่วมของการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นชุมชน คือ

.....
.....
.....
.....

2. สถานการณ์ ปัญหาและโอกาสของชุมชน

.....
.....
.....
.....

<p>ภาพแผนที่ชุมชน (ทำมือ)</p>	<p>ภาพวิเคราะห์ชุมชน (Timeline)</p>
<p>ภาพปฏิทินการผลิตและวัฒนธรรม</p>	<p>ภาพการวิเคราะห์สถานการณ์(SWOT)</p>

3. แนวทางพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน

แนวทางการพัฒนา ภูมิปัญญา ของชุมชน	ต้นน้ำ : ปัจจัยนำเข้า ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม ประเพณีวัฒนธรรม และกิจกรรมทำ	กลางน้ำ : กระบวนการ นำปัจจัยมาพัฒนาให้ เป็นสินค้าและบริการที่ สร้างคุณค่า	ปลายน้ำ : มุมมองลูกค้า การส่งมอบสินค้า บริการ และการจัดการ ภูมิปัญญา ให้เกิดความยั่งยืน	ทรัพยากรที่ใช้ และแหล่งที่มา ระบุ - ชุมชนทำเอง + ร่วมกับหน่วยอื่น X ภายนอกสนับสนุน
1. การอนุรักษ์ให้คงอยู่				
2. การรื้อฟื้น นำกลับมาใช้ใหม่				
3. การประยุกต์ให้เหมาะสมกับ สภาพแวดล้อมใหม่				
4. การพัฒนาต่อยอด หรือ สร้างนวัตกรรมใหม่จากภูมิ ปัญญา				
ระบุผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง กับประเด็นการพัฒนา เช่น บุคคล หน่วยงาน องค์กร ภาคเอกชน				

4. แนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์พื้นถิ่นจากภูมิปัญญาของชุมชน

กิจกรรม	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย	วิธีการดำเนินงาน	ผู้รับผิดชอบ	ระยะเวลา ดำเนินการ	แหล่ง งบประมาณ
ต้นน้ำ						
1.....						
2.....						
3.....						
กลางน้ำ						
1.....						
2.....						
3.....						
ปลายน้ำ						
1.....						
2.....						
3.....						

5. กลไกการขับเคลื่อนการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน (ระบุผู้รับผิดชอบหลัก วิธีการบูรณาการกับหน่วยงาน
ราชการ องค์กร ภาคประชาชน กองทุน และภาคเอกชน).....

.....

ซ. เกณฑ์มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ และระบบมรดกทางการเกษตรของโลก

เกณฑ์มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ และระบบมรดกทางการเกษตรของโลก

มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ (กำหนดหลักเกณฑ์โดยกรมส่งเสริมวัฒนธรรม)	ระบบมรดกทางการเกษตรของโลก (กำหนดหลักเกณฑ์โดย Food and Agriculture Organization: FAO)
<ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่อยู่ในอาณาเขตประเทศไทยและที่ยังปฏิบัติอยู่ในวิถีชีวิต <ul style="list-style-type: none"> - รายการที่มีลักษณะเฉพาะในชุมชนท้องถิ่นที่เสี่ยงต่อการสูญหายใกล้ขาดผู้สืบทอด - รายการที่มีลักษณะเฉพาะในชุมชนท้องถิ่นที่ยังมีผู้สืบทอดและปฏิบัติอยู่ - รายการที่มีอัตลักษณ์ชัดเจนและมีการปฏิบัติสืบทอดโดยทั่วไปหรืออย่างกว้างขวาง 2. มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์มีคุณลักษณะบ่งบอกความเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นหรือประเทศชาติ 3. มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ วิชาการ ศิลปะ คุณค่าทางจิตใจ คุณค่าเชิง สร้างสรรค์ หรือผลงานควรค่าแก่การรักษาไว้ 4. มีการบันทึกหลักฐานหรือสามารถอ้างอิงสืบค้นองค์ความรู้ ภูมิปัญญาดั้งเดิมของวัฒนธรรม 5. มีความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องอนุรักษ์ไว้มิให้เกิดการสูญหาย หรือนำไปใช้อย่างไม่เหมาะสม 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความมั่นคงทางอาหารและชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี (Food and livelihood security) 2. ความหลากหลายทางชีวภาพทางการเกษตรและระบบนิเวศ (Agro – biodiversity) 3. ระบบความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local and Traditional Knowledge system) 4. วัฒนธรรม ระบบค่านิยม และองค์กรทางสังคม (Culture, Value systems and Social Organizations) 5. ความโดดเด่นทางภูมิทัศน์ทางบกและทางทะเล (Landscapes and Seascapes Features)

หมายเหตุ : 1. ระบบมรดกทางการเกษตรของโลก (Globally Important Agricultural Heritage Systems: GIAHS)
 2. ผู้ดำเนินการหลักของระบบมรดกทางการเกษตรของโลกของประเทศไทย คือ สำนักการเกษตรต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ณ. หลักเกณฑ์การให้คะแนนการคัดเลือกข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรสำหรับผู้รับผิดชอบระดับเขต

หลักเกณฑ์การให้คะแนนการคัดเลือกข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรสำหรับผู้รับผิดชอบระดับเขต

(จัดลำดับความสำคัญของของภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร เขตละ 3 เรื่อง)

ชื่อภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร.....		สถก.ที่.....
อำเภอ..... จังหวัด.....		ลำดับที่.....
เกณฑ์การพิจารณา	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การให้คะแนน
1. การปฏิบัติ และความคงอยู่ของ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรในพื้นที่	<ol style="list-style-type: none"> 1. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรยังคงมีการปฏิบัติอยู่ในพื้นที่ 2. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรมีการนำไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ 3. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรมีวิธีการที่ชัดเจนสามารถนำไปปฏิบัติได้ 4. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรมีความเสี่ยงต่อการสูญหาย หรือใกล้ขาดผู้สืบทอด 5. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรสามารถพัฒนาต่อยอดได้ 	<p>ผ่านเกณฑ์ 1 ข้อ ได้ 1 คะแนน</p> <p>ผ่านเกณฑ์ 2 ข้อ ได้ 2 คะแนน</p> <p>ผ่านเกณฑ์ 3 ข้อ ได้ 3 คะแนน</p> <p>ผ่านเกณฑ์ 4 ข้อ ได้ 4 คะแนน</p> <p>ผ่านเกณฑ์ 5 ข้อ ได้ 5 คะแนน</p>
2. ความเป็นอัตลักษณ์บ่งบอกความเป็น ภูมิปัญญาท้องถิ่นของพื้นที่นั้น ๆ	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีความเป็นอัตลักษณ์ได้รับการยอมรับในครอบครัว 2. มีความเป็นอัตลักษณ์ได้รับการยอมรับในชุมชน 3. มีความเป็นอัตลักษณ์ได้รับการยอมรับในภูมิภาค 4. มีความเป็นอัตลักษณ์ได้รับการยอมรับในประเทศ 5. มีความเป็นอัตลักษณ์ได้รับการยอมรับในนานาชาติ 	<p>ระดับครอบครัว ได้ 1 คะแนน</p> <p>ระดับชุมชน ได้ 2 คะแนน</p> <p>ระดับภูมิภาค ได้ 3 คะแนน</p> <p>ระดับประเทศ ได้ 4 คะแนน</p> <p>ระดับนานาชาติ ได้ 5 คะแนน</p>
3. คุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นด้าน การเกษตร	<ol style="list-style-type: none"> 1. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรมีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ สามารถอ้างอิงได้ 2. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรมีหลักฐานทางวิชาการ/วิทยาศาสตร์ สามารถอ้างอิงได้ 2. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรมีความเกี่ยวข้องกับศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของชุมชน 3. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรมีคุณค่า ควรค่าแก่การอนุรักษ์ 4. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรมีคุณค่าเชิงสร้างสรรค์ ควรค่าแก่การส่งเสริมต่อยอดทางเศรษฐกิจ ชุมชน และสังคม 	<p>ผ่านเกณฑ์ 1 ข้อ ได้ 1 คะแนน</p> <p>ผ่านเกณฑ์ 2 ข้อ ได้ 2 คะแนน</p> <p>ผ่านเกณฑ์ 3 ข้อ ได้ 3 คะแนน</p> <p>ผ่านเกณฑ์ 4 ข้อ ได้ 4 คะแนน</p> <p>ผ่านเกณฑ์ 5 ข้อ ได้ 5 คะแนน</p>
4. ประโยชน์ของภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการเกษตร เช่น ลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต สร้างรายได้ ฯลฯ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ก่อให้เกิดประโยชน์ สามารถแก้ปัญหาหรือพัฒนาสำหรับตนเอง และครอบครัว 2. ก่อให้เกิดประโยชน์ สามารถแก้ปัญหาหรือพัฒนาสำหรับชุมชน 3. มีก่ให้เกิดประโยชน์ สามารถแก้ปัญหาหรือพัฒนาสำหรับภูมิภาค 4. มีก่ให้เกิดประโยชน์ สามารถแก้ปัญหาหรือพัฒนาสำหรับประเทศ 5. ก่อให้เกิดประโยชน์ สามารถแก้ปัญหาหรือพัฒนาสำหรับนานาชาติ 	<p>ระดับครอบครัว ได้ 1 คะแนน</p> <p>ระดับชุมชน ได้ 2 คะแนน</p> <p>ระดับภูมิภาค ได้ 3 คะแนน</p> <p>ระดับประเทศ ได้ 4 คะแนน</p> <p>ระดับนานาชาติ ได้ 5 คะแนน</p>
		คะแนนรวม =

คณะผู้จัดทำคู่มือ

ที่ปรึกษา

นายวุฒินัย ยุวนานนท์

กองวิจัยและพัฒนาางานส่งเสริมการเกษตร

ผู้อำนวยการกองวิจัยและพัฒนาางานส่งเสริมการเกษตร

กลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตร

นางสาวสุรางค์ศรี วาเพชร

ผู้อำนวยการกลุ่มภูมิปัญญาและนวัตกรรมด้านการเกษตร

นายจิรวิทย์ เสงหิรัญญวงษ์

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการพิเศษ

นายสัญญา เจริญสุนทร

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการพิเศษ

นางสาววิลาสินี สีทวีทรัพย์

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

นางสาวจุฑามาศ กรีพานิช

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

นางสาวอารยา สุขเกษม

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

นางสาวเจนจิรา ยองรัมย์

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร